

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

METKA DARIŠ

LJUBITELJICA FILMA,
ZA KATERO JE KINO
MESTO V MALEM

Ljubljana

**V MESTU SE VEDNO KAJ DOGAJA. PRENAVLAJAMO VRTCE IN CESTE, NAGRADILI
SMO IZJEMNE USTVARJALCE, POKUKALI SMO V ZAKULISJE CEPILNEGA CENTRA IN
SAMOSTANOV, ZAVESLALI PO LJUBLJANICI IN SE OKREPČALI Z BUREKI.**

06 Zazrti v zvezde

V stolpu Astronomskega observatorija Golovec je odprta loputa, skožno pa v nočno nebo strmi stekleno oko teleskopa Vega.

07 Mavrično mesto ljubezni

Parada ponosa potrjuje, da je skupnost LGBTIQ+ nepogrešljiv del naše družbe.

08 Vas lahko zapeljem?

Četici priljubljenih električnih vozil Kavalir se je pridružil nov član.

09 Spomenik braniteljem mesta Ljubljana

Naša država letos praznuje 30. let.

10 Vrtci z novo energijo

Prenovljenih je pet ljubljanskih javnih vrtcev.

12 Kaj dogaja na Tržaški?

Povezane, prijetnejše in varnejše površine za pešce in kolesarje, urejen javni prostor ter ozelenitev po celotni dolžini Tržaške.

17 Otroci, odklop!

Če so otroci v prostem času vseeno pred zasloni, je treba določiti časovne omejitve.

18 Ljubljancanka

Metka Dariš verjame, da ima vsak film svojega gledalca.

22 Poletje v Ljubljani

Tri razmišljanja o preživljanju vročih poletnih dni.

24 Nagradili smo izjemne ustvarjalce

Župančičeve nagrade so najvišja priznanja MOL za stvaritve na področju umetnosti.

26 Samo ljudje lahko spremenijo stvari

Dobrega mesta ni brez žive kulture, ki ga oblikuje, preoblikuje, kritizira, provocira, navdihuje, navdušuje, združuje in tolaži.

29 Življenje za samostanskimi zidovi

Potrkali smo na vrata frančiškanov, minoritov in uršulink.

34 Zgodbe iz govorilnic

Tri predelane telefonske govorilnice, vsaka s svojo funkcijo.

36 »Tuki al za s sabo?«

Burek Olimpija – najboljše, kar lahko izoblikuje marljiva roka.

37 Osvežitev pri mestnih pitnikih

Kje v mestu se lahko osvežite s kakovostno pitno vodo?

38 Z vesli po Ljubljanici

Kajak kanu klub Ljubljana z veseljem sprejme vse, ki bi se radi naučili osnov kajakaštva ali rekreativnega veslanja.

40 Na bazen!

Za poletno osvežitev v Ljubljani delujejo številna kopališča.

42 Moje življenje kreirajo naključja

Eduardo Raon je čisto slučajno postal harfist, ki danes ustvarja tudi glasbo za filme, predstave in umetniške instalacije.

43 Iz pokopane pozabe v vitrino

Manj znano grobišče ob Tržaški cesti zajema nekaj sto grobov.

46 Sosed sosedu človek

Dober sosed je zlata vreden, ve tisti, ki ga ima, in tisti, ki ga nima.

47 V spomin

Poslovil se je partizan, letalec, pisatelj in častni meščan Ljubljane Franc Sever Franta.

Ljubljana

julij–avgust 2021

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Janković

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik),
Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič, Lada Zei

Odgovorni urednik

mag. Nenad Senić

Urednica

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Slika na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

126.000 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na:
revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana
Mestni trg 1
1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

TATJANA POLAJNAR

direktorica Javnega zavoda Šport Ljubljana

10 let Šport Ljubljana

Epidemija je v zadnjem letu vplivala tudi na športne in druge dogodke, ne le pri nas, ampak po vsem svetu. Naše dvorane, stadioni, teniška, odbojcarska in nogometna igrišča so bili prisiljeni samevati, prav tako fitnesi in kopališča. Veliko več smo bili doma, zdaj pa se življenje vrača v tiste stare tirnice, ko se spet lahko družimo, uživamo v izvrstnih športnih in kulturnih dogodkih, se rekreiramo in s prijatelji odigramo kakšno tekmo.

Moja zgodba z Ljubljano se je začela že zgodaj, ko sem prišla v srednjo zdravstveno šolo. Takrat sem živela v internatu na Poljanski in s sošolkami odkrivala kotičke središča mesta in nabrežja Ljubljanice, se iz šole na Šubičevi do Poljan sprehajala čez ljubljansko tržnico in mimo razpajoče Cukrarne, ki je zdaj zrasla v pravo lepoticu in nov kulturni hram. Sem pa bila že takrat z Ljubljano povezana športno. S prihodom v srednjo šolo sem roko met igrala za Olimpijo. Treninge in tekme smo imele v Hali Tivoli, kjer smo se na hodnikih redno srečevale s košarkarji in hokejisti. Med nami je vladalo pravo tovarništvo in ekipni duh. Medsebojno smo se podpirali in na tekmah navijali drug za drugega. Prav ta ekipni duh in vrednote poskušamo po vzoru mesta preslikati tudi v naš zavod, ker je res le v slogi moč.

Moja zgodba z Ljubljano se je nadaljevala, ko sem se odločila, da končam sodelovanje z evropskim velikanom RK Radnički iz Beograda, in sprejela povabilo dr. Marte Bon, nekdanje sotekmovalke, ter se pridružila takrat še neznanemu klubu Krim, ki je iz majhnega kluba na obrobju Ljubljane

prerasel v pravega športnega velikana. Takrat sem živela v stolpnici BS3 in z okna gledala na degradirano območje gramoznice, kjer je kasneje zrasel Center Stožice. Tiste dni smo lahko samo sanjali o takšnem objektu v prestolnici, danes pa ponosno že desetletje gosti športne in kulturne prireditve najvišjega nivoja.

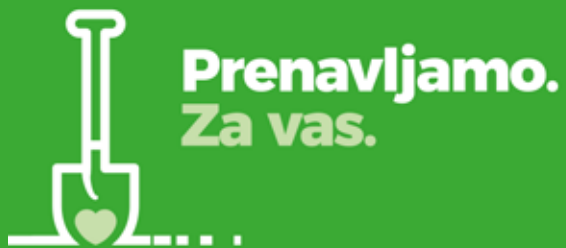
V službo sem se vozila v center mesta, na Mestni trg, kjer je bil vedno prometni kaos. S pogumno odločitvijo župana Zorana Jankovića za peš cone je mestno središče zadihalo in postalo varnejše za vse. Zdaj se na sestanke v središče Ljubljane iz Tivolija najraje odpravim kar s kolesom ali peš. Tivoli, kjer sem včasih trenirala, pa je zdaj moja pisarna. Ko sem še bila aktivna športnica, sem po poškodbah rehabilitacijo opravljala pri Dasu v Tivoliju. Poznala sem vsak grm in drevo v parku Tivoli in na Rožniku, tudi kakšen kos trate sem uničila zaradi ponavljajočih se vaj. Še vedno ostajam vpeta v šport, zdaj v vlogi direktorice Javnega zavoda Šport Ljubljana, kjer skupaj s sodelavci že 10 let skrbimo za športne površine v prestolnici.

Ljubljana je resnično mesto športa. Meščankam in meščanom ponuja ogromno možnosti rekreacije, tudi tiste brezplačne na mnogih otokih športa, ki so postavljeni v vseh četrtih skupnostih. Ljubljana se je razvila v mesto, ki ponuja vse – izbrane dogodke, odlično kulinarčno izkušnjo, lepo urejene parke in zelene površine ter tudi obilico športnih objektov, s katerimi lahko prav vsi uporabniki ohranjamo zdravje in vitalnost.

Ljubljano vidim kot pravo prestolnico in resnično najlepše mesto na svetu. Ljubljana je res Ljubljana.

CESTA ČRNA VAS JE ZAPRTA ZA VES PROMET

Zaradi del bo do predvidoma 1. septembra 2021 za ves promet zaprta cesta Črna vas na odseku od Ižanske ceste do Brglezovega štradona.

Obvoz je urejen po Ižanski in Ljubljanski cesti, Baniji, Stajah, Iški Loki, Brestu, Tomišlju, Podkraju, Jezeru in Podpeči.

Avtobusi mestnega potniškega prometa: linija 19B je ukinjena, avtobusi na liniji 6B iz smeri Notranje Gorice vozijo do obračališča Jezero, avtobusi na liniji 19 pa do obračališča Barje.

Cesto Črna vas bomo komunalno in prometno uredili. Prenovili bomo vse komunalne in druge vode – vodovod, kanalizacijo, plinovod, električno in telekomunikacijsko napeljavo, javno razsvetljavo – ter uredili pločnik, kolesarsko stezo in vozišče. Tako bomo zagotovili varnejše, udobnejše in prijetnejše površine za vse udeležence v prometu ter višjo kakovost bivanja za okoliške prebivalce.

Celovite informacije o mobilnosti in zaporah cest v Ljubljani lahko spremljate na našem portalu aktualnih prometnih informacij PromInfo na prominfo.projekti.si/web. Svoje poti po mestu lahko načrtujete tudi s pomočjo klepetalnega robota (chatbota) Ljubo iz Ljubljane, ki deluje v Facebookovi aplikaciji Messenger.

Spoštovane krvodajalke in krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da še pred odhodom na dopust darujete kri, saj se potrebe po zalogah krvi povečujejo. Zaradi preprečevanja prenosa covid-19 osebe, ki so bile v tujini, ne smejo darovati krvi še 14 dni po vrnitvi domov. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se **naročite na odvzem** ter tako pomagajte vzdrževati poletne zaloge krvi. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

PREDLAGAJTE KANDIDATE ZA DREVO LETA 2021

V Ljubljani, mednarodno priznanem mestu dreves, bomo tudi letos izbrali drevo leta. Odločitev o kandidatih za ta naziv znova v celoti prepuščamo meščankam in meščanom. Meščani bodo na koncu tudi tisti, ki bodo med finalistami izbrali zmagovalno drevo.

V Ljubljani rastejo številna drevesa z edinstvenimi zgodbami in posebnim mestom v srcu prebivalcev in prebivalcev našega mesta. Meščanke in meščane zato vabimo, da tudi letos predlagajo kandidate za drevo leta. Predlagajo lahko vsako drevo, ki je javno dostopno, ne glede na lastništvo, pomembno je, da je nekaj posebnega, bodisi po svoji mogočnosti, habitusu, starosti bodisi da ima kakšen drug poseben pomen za predlagatelja.

Predloge zbiramo do **31. avgusta 2021**. Več informacij o tem dobite na spletnem mestu ljubljana.si.

Izmed vseh prispelih predlogov bo strokovna komisija izbrala finalistke, končno odločitev pa bomo znova predali v roke meščank in meščanov, ki bodo izmed finalistov izbrali drevo leta 2021.

Zmagovalno drevo bomo že tradicionalno razglasili 28. novembra in tako zaznamovali dan vseh, ki skrbijo za drevesa v mestih.

Ljubljana je že dve leti zapored prepoznana kot mesto dreves v okviru programa **Tree Cities of the World**. Priznanje sta nam podelili Fundacija Arbor Day in Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO), ki s tem spodbujata mesta k skrbi za svoja drevesa. Ljubljana je tako uvrščena med 120 mest iz 63 držav s tem naslovom.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, in v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Mestna občina Ljubljana vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, s spletno aplikacijo Nepremičnine MOL (ljubljana.si/si/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAMO

STANEŽIČE

Izključna cena: 130.944 €

Zemljišči s parc. št. 1225/3 in parc. št. 1265/2 v skupni izmeri 744 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 398.800 €

Zemljišče s parc. št. 106/15 v izmeri 1994 m²

BEŽIGRAD

Izključna cena: 487.750 €

Zemljišča s parc. št. 804/3, parc. št. 804/4 in parc. št. 808/2 v skupni izmeri 1951 m²

KAŠELJ

Izključna cena: 139.000 €

Zemljišče s parc. št. 695 v izmeri 556 m²

Solastniški delež na stavbi

Dunajska cesta 230, Ježica

Izključna cena: 195.000 €

Predmet prodaje sta poslovni prostor v prvem nadstropju v izmeri 130,30 m² (celotna etaža) in poslovni prostor v polkleti v skupni velikosti 162,80 m², vse skupaj v izmeri 293,10 m². Stavba stoji na zemljišču parc. št. 211/1, k. o. 1735 Stožice, katere prodajalec je solastnik v deležu 491/1000. Predmet javne dražbe bo tudi zemljišče s parc. št. 212/1, k. o. 1735 Stožice, v izmeri 471 m², ki v naravi predstavlja sosednje zemljišče, prodaja se vse skupaj. Javna objava za javno dražbo je na spletni strani MOL ljubljana.si/si/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave.

Mestna občina Ljubljana

Javni razpis za štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov za šolsko oziroma študijsko leto 2021/2022

Mestna občina Ljubljana napoveduje objavo javnega razpisa novih štipendij za nadarjene dijake in študente, ki imajo stalno prebivališče v Mestni občini Ljubljana, za šolsko oziroma študijsko leto 2021/2022 na spletni strani ljubljana.si.

Podrobnejše informacije v zvezi s prijavo lahko dobite od avgusta dalje na Oddelku za predšolsko vzgojo in izobraževanje MU MOL, Resljeva 18, 1000 Ljubljana, na številki 01/306 40 27 ali na e-naslovu monika.sterlek@ljubljana.si.

V MOL že od leta 1998 razpisujemo štipendije za nadarjene dijake in študente, ki se odlikujejo po visokih sposobnostih in kreativnosti ter že v času izobraževanja s svojimi učnimi uspehi in dosežki na interesnih področjih izstopajo iz povprečja ter dosegajo izjemne rezultate v mestnem, državnem in mednarodnem merilu. Doslej smo podelili 1639 štipendij in za štipendiranje nadarjenih namenili skoraj 8,9 milijona evrov.

Prepoved odlaganja odpadkov poleg podzemnih zabojnikov

Na podlagi 27. člena Odloka o zbiranju komunalnih odpadkov v Mestni občini Ljubljana je za posameznika, ki odpadke odlaga poleg podzemnih zabojnikov za zbiranje komunalnih odpadkov, predvidena globa v višini **200 evrov**, za pravno osebo **1.000 evrov**, za njeno odgovorno osebo **250 evrov**, za samostojnega podjetnika posameznika ali zasebnika **750 evrov** in njegovo odgovorno osebo **150 evrov**.

Nadzor nad izvajanjem določb odloka, za katere je predpisana globa za prekršek, opravlja Inšpektorat Mestne uprave MOL, tel: **01 306 16 00**
e-naslov: glavna.pisarna@ljubljana.si.

Mestna občina Ljubljana

LJUBLJANA VODA

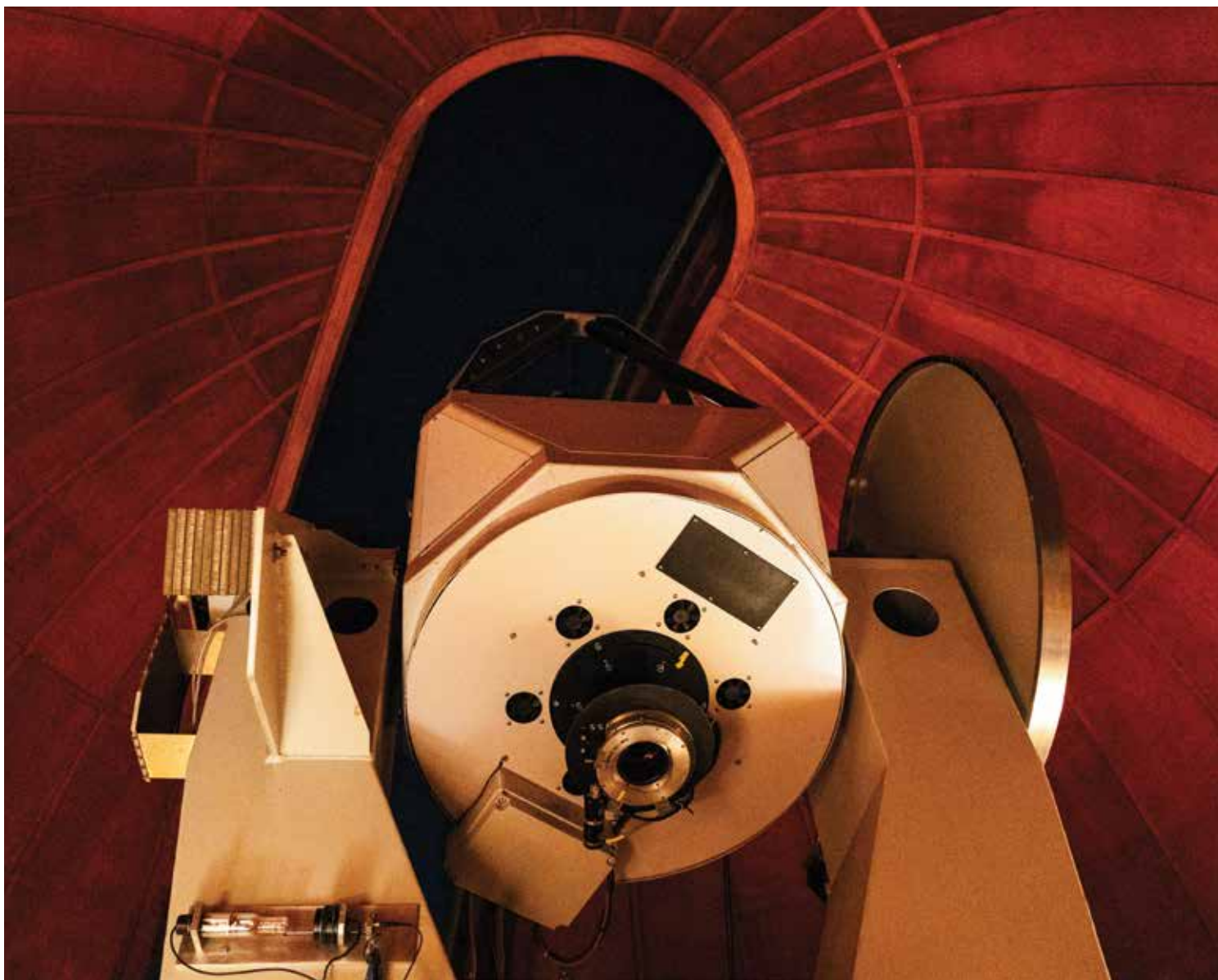

VODOVOD KANALIZACIJA SIVICA

Skupina javnih holdingov Ljubljana

Zazrti v zvezde

NINA KOŽAR

Na vzpetini tik nad središčem mesta je v okroglem stolpu Astronomskega observatorija Golovec odprta loputa, skoznjo pa v nočno nebo strmi stekleno oko teleskopa Vega. V sosednji sobi študenti Fakultete za matematiko in fiziko na računalniških zaslonih opazujejo gibanje nebesnih teles in raziskujejo koščke prostranega vesolja, ki že stoletja buri človeško domišljijo. Za opazovanje meteorskega roja Perzeidov, prašnih delcev kometa Swift-Tuttle, ki zagorijo ob trčenju z Zemljino atmosfero, pa ne potrebujete teleskopa. Le lepo avgustovsko noč in miren kotiček v naravi daleč od mestnih luči.

Mavrično mesto ljubezni

BERNARDA RUSJAN

Ljubljana odprtih rok sprejema vse zaljubljene in ljubljene. Župan Zoran Janković, častni pokrovitelj Parade ponosa, vsako leto junija pozdravi njene organizatorje in udeležence, ki mesto odenejo v pisane barve mavrice, simbola skupnosti LGBTQ+. Tovrstni dogodki so izraz vidnosti, poziv k enakopravnosti ter boj za pravice, ki so v teh nemirnih časih spet ogrožene. Da so člani skupnosti LGBTQ+ nepogrešljiv del naše družbe, MOL dokazuje s certifikatom LGBT prijazno in članstvom v mednarodni mreži mavričnih mest. Del prostorov Mestne hiše namenja lokalu Pritličje, prizorišču različnih dogodkov in druženj, na katerih so dobrodošli vsi.

Vas lahko zapeljem?

BERNARDA RUSJAN

Četici priljubljenih električnih vozil Kavalir, ki Ljubljance vozijo po opravih v mestnem središču, se je pridružil nov član. Klinko Kavalir bo na območju UKC in Onkološkega inštituta brezplačno pomagal pacientom premagovati pot med tamkajšnjimi klinikami. Prednost pri prevozi imajo starejše in senzorno ovirane osebe, ki jih Klinko lahko počaka na avtobusni postaji, odpelje do zelenega cilja, nato pa pripelje nazaj na zeleno točko. Na telefonski številki 041/504 400 se vam bo oglašil vsak dan med 6.30 in 19.30. Prevoz s Klinkom Kavalirjem je sofinanciran iz evropskih sredstev projekta TRIBUTE – inTegRated and Innovative actions for sustainaBle Urban mobiliTy upgradE, katerega partner je MOL.

Spomenik braniteljem mesta Ljubljana

NINA KOŽAR

Naša država letos praznuje 30 let. S spomenikom kipark Metke Zupanič in Lade Sedlaček smo se na pobudo Združenja veteranov 90-91 mesta Ljubljana, Policijskega veteranskega društva Sever Ljubljana in Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Ljubljana poklonili braniteljem našega mesta, ki so v osamosvojitveni vojni zastavili svoje življenje. Slavnostni govornik ob odkritju spomenika je bil prvi predsednik države Milan Kučan. Poudaril je, da »svoboda, človekove pravice in demokracija niso izborjene enkrat za vselej, zanje se je treba potruditi in dokazovati vsak dan posebej«. Mogočno delo stoji na Trgu mladinskih delovnih brigad.

Vrtci z novo energijo

ALENKA BAJC

Na mladih svet stoji. V skladu tudi s to miselnostjo smo v okviru javno-zasebnega partnerstva s konzorcijem družb Petrol in Resalta (EOL-3) v tretjem sklopu uspešno prenovili še pet ljubljanskih javnih vrtcev. Otroci se bodo odslej lahko (še bolj) brezskrbno igrali in nabirali znanje v prenovljenih prostorih Vrtca Miškolin (enota Rjava cesta), Vrtca Ciciban (enota Ajda), Vrtca Jelka (enota Palčki), Vrtca Viški gaj (enota Zarja) in Vrtca Kolezija (enota Murgle). V prenove so bili zajeti sanacija dotrajanih elektroinštalacij, prenova kanalizacije, menjava dotrajanega pohištva, prenova igralnih površin in ureditev toplotnega ogrevanja. Enota Rjava cesta se lahko pohvali tudi z na novo urejeno senzorno sobo in novim oddelkom za otroke z motnjami avtističnega spektra, enota Ajda pa z dostopnostjo gibalno oviranim osebam. Z novimi pridobitvami se je tako še zvišala kakovost bivanja v ljubljanskih vrtcih, prav tako pa je omogočeno varstvo tistih najmlajših, ki potrebujejo nekatere dodatne pogoje.

»S prenovo vrtca so za otroke s posebnimi potrebami zagotovljeni še boljši pogoji, oprema

in prilagoditve,« je poudarila vzgojiteljica iz enote Murgle, ki dela v skupini s prilagojenim programom v razvojnem oddelku Božena B. Vadnu. Prenova ljubljanskih vrtcev je pomembna tako za ustvarjanje ustreznih razmer za čim boljši razvoj malčkov kot tudi za smotrno porabo energije v ljubljanski občini. Energetsko prenovljene in učinkovite stavbe namreč zagotavljajo udobne bivalne razmere z najmanjšo možno porabo energije. To pomeni, da bodo lahko otroci v ljubljanskih vrtcih med toplejšimi dnevi v letu nabirali novo znanje v primerno ohlajenih prostorih, v hladnejšem delu leta pa se bodo lahko brezskrbno igrali v toplih prostorih in pri tem minimalno vplivali na okolje.

»Z energetsko obnovo je bivanje v prostorih vrtca prijetnejše, urejen atrij in zunanje površine pa omogočajo izvajanje spodbudnih dejavnosti za vse starostne skupine,« še dodajajo v Vrtcu Kolezija. Prenove bodo tako povečale učinkovitost rabe virov energije, zmanjšale količino izpustov v okolje (ogljčni odtis) in s tem pripomogle k čistejšemu okolju v Ljubljani ter ohranjanju naziva »mesto z zeleno dušo«.

① Prenovljeni zunanji prostori Vrtca Miškolin omogočajo, da je učenje ob lepem vremenu še bolj zabavno.

② Najnovejša pridobitev enote Rjava cesta: senzorna interaktivna soba, opremljena z opremo, ki bo otrokom pomagala spodbuditi sluh, vid, tip in vonj.

③ Športanje brez omejitev! Otroci enote Ajda bodo lahko fizično dejavni tudi ob hladnejših dnevih in razvijali svoje gibalne sposobnosti v energetsko prenovljeni telovadnici.

④ Na prenovljenem igrišču enote Palčki Vrtca Jelka se bodo lahko otroci brezskrbno igrali in sklepali nova prijateljstva.

⑤ V Vrtcu Kolezija v Murglah bodo lahko tako otroci kot zaposleni uživali v okusnih zdravih obrokih, ki bodo za njih pripravljene v novi kuhinji.

⑥ Da bo energija v vrtcu prava, so poskrbeli tudi otroci iz enote Zarja Vrtca Viški gaj in prostore okrasili s svojimi umetninami.

**PROJEKT
ENERGETSKO
NAPREDNI –
3. sklop**

javno-zasebno partnerstvo
med MOL in konzorcijem družb
Petrol in Resalta

obnovljenih
27 objektov
do leta 2022

ohranjenih
170.000
dreves

z obnovo
968 ton manj
izpustov CO₂

»Kaj dogaja« na Tržaški?

Prenova Tržaške ceste je obsežen projekt urejanja javnega prostora in vlaganja v trajnostno mobilnost, ki že več kot pol leta priteguje radovedne poglede Ljubljančank in Ljubljančanov. Številne zapore, zastoji in obvozi pa so pogosto tudi razlog za neodobravanje in slabo voljo. David Polutnik, vodja Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet MOL, nam je v pogovoru razkril razsežnosti, potek in številne ugodnosti, ki nas čakajo ob koncu projekta, ko bo kakovostna uporaba javnega prevoza, koles, pešpoti in zelenih površin na Tržaški cesti končno v celoti doživela »meščanski krst«.

BERNARDA RUSJAN

Prenova Tržaške ceste poteka hitro, dela naj bi bila končana precej pred rokom. Kako vam to uspeva?

Gradbena dela na Tržaški cesti potekajo dobro in hitro, čeprav je pogodbeni rok projekta šele konec oktobra. V začetku julija bo končana prenova kolesarskih in sprehajalnih površin ter avtobusnih postajališč. Urejen je večji del cestišča, le preplastitev pri križišču Tržaške ceste, Poti Rdečega križa in priključka na avtocesto bo izvedena naknadno, ko bomo z Darsom v okviru dogovora med državo in MOL rekonstruirali še omenjeno območje.

Dela pri vseh projektih poskušamo končati čim prej, a ne na račun kakovosti. Potek izvedbe je odvisen od več dejavnikov, od vremenskih

»DOBRO UREJENA CESTNA INFRASTRUKTURA PO NAČELIH TRAJNOSTI VODI V ZELENO PRIHODNOST.«

David Polutnik, vodja Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet MOL

razmer do posebnih okoliščin, ki se pokažejo šele ob kopanju in niso vnaprej predvidljive. V mestnem središču pri obnovah upoštevamo še arheološka izkopavanja, katerih trajanje je odvisno od pomembnosti najdb. Tudi pod površjem Tržaške ceste se nam je razkrila zanimiva zgodovina. Zgrajena je namreč skoraj na isti osi kot njena rimskodobna predhodnica via publica Aquileia–Emona, kjer smo odkrili pokopališko arhitekturo, sarkofage in vodnjaka.

Katere bodo glavne prednosti celostne prenove in kje lahko opazimo največje razlike med Tržaško prej in potem?

Vidnejše prednosti obnove mestne vpadnice so povezane, prijetnejše in varnejše površine za pešce in kolesarje, urejen kakovosten javni prostor ter ozelenitev praktično po celotni dolžini Tržaške ceste od Trga mladinskih delovnih brigad do priključka na obvoznico. Pred tem so morali kolesarji na ožjih odsekih narediti obvoz,

na primer nasproti Fakultete za elektrotehniko v smeri proti Dolgemu mostu jih je kolesarska steza vodila po vzporednici, kar je nezaželeno. Večina je peljala naravnost, s tem delala prekršek in ogrožala pešce. Z razširitvijo površine si zdaj prostor lahko delijo.

Zakaj je prenova Tržaške ceste nujna in s katerimi izzivi ste se soočali pri njenem načrtovanju in potem med deli?

Dobro urejena cestna infrastruktura po načelih trajnostne mobilnosti vodi v zeleno prihodnost. Zato si v MOL prizadevamo pri vseh obnovah cest in javnega prostora upoštevati cilje in načrte, ki smo jih zapisali že v strateških dokumentih, kot je Celostna prometna strategija MOL, saj s tem spodbujamo mobilnost brez uporabe avtomobila. Ureditev Tržaške ceste je zato zelo pomembna, saj sodi med glavne mestne vpadnice. Težavno je uskladiti različne interese uporabnikov prostora, pri čemer je treba upoštevati več vidikov: varnost v prometu, udobnost za pešce, kolesarje in uporabnike javnega prevoza, pretočnost motornega prometa, zlasti javnega potniškega prometa, prilagoditve za okoliške stanovalce, povečanje dostopnosti. Še večji izziv je doseči razumevanje stoječih v prometni gneči zaradi zapore. Tem predlagamo uporabo drugačne oblike mobilnosti – peš ali s kolesom, pa iskanje

alternativne poti, upoštevanje prometne signalizacije, razmer na terenu, strpnost in previdnost.

Ljubljančani smo včasih nepotrpežljivi. Kako obsežen je projekt, kaj vse se dogaja v zakulisju in koliko ljudi je bilo vključenih vanj?

Ne samo Ljubljančani in ne samo včasih. Pogosto prejemamo neutemeljene pritožbe in nesramne kritike, očitke o prepočasnem delu, medtem ko so ta dostikrat končana pred začrtanim rokom. Vedno ponavljamo: brez zaprtja prenova cest ni mogoča. Po obnovi je območje bolj kakovostno urejeno in prijazno do vseh uporabnikov. Temu sledijo pohvale, celo od tistih, ki so med deli nergali.

Več kot 150 ljudi sodeluje pri tem projektu: načrtovalci, projektanti, strokovni sodelavci z različnih področij, tj. prometa, urejanja prostora, gradbeništva, geodezije, varstva okolja, arboristike, arheologije ... Gre za zahteven projekt, kjer je treba misliti na različne vidike in upoštevati okoliščine, potrebe in pobude občanov ter uporabnikov.

Območje Tržaške ceste ste dodatno ozelenili in uredili kakovosten javni prostor. Zakaj je ta tako pomemben?

Ozelenjevanje mesta je eden od ciljev več strateških dokumentov MOL. V akcijskem načrtu

Celostne prometne strategije je na primer naveden ukrep »novi drevoredi ob vpadnicah in drugih cestah«. Ta ukrep smo uresničili s posaditvijo 260 novih dreves na Tržaški cesti, ki omogočajo prijetnejše gibanje na območju. Sicer v MOL vsako leto posadimo več kot 500 novih dreves, dodatna ob prenovah javnih prostorov. Sočasno smo v zelenem obcestnem pasu posadili travo, ponekod tudi grmovje. Na širšem prostoru ob Tržaški cesti smo oziroma bomo uredili odprte javne prostore z značajem trgov in opremo za posadanje. Potem bo to bolj prijeten prostor, kjer uporabniki ne bodo imeli občutka izpostavljenosti cesti. Pomembno je, da bo to skupen prostor, kjer bodo mogoči sosedsko druženje, krepitev duha skupnosti, kakovostno preživljanje prostega časa in posadanje v bližnjih lokalih.

S tovrstnimi prenovami cest sledite v Celostni prometni strategiji zapisanim ciljem povečevanja deleža poti, opravljenih na trajnosten način. Lahko na kratko predstavite še druge glavne projekte na tem področju, ki se že izvajajo?

Tako naravnani so vsi projekti prenove cestne infrastrukture in javnega prostora – zaradi sledenja trajnostnim načelom. Vendar se vsak prostor razlikuje in povsod ni možno zasaditi drevoreda po celotni dolžini ceste ali urediti široke kolesarske steze. Potrebni sta terenska prilagoditev možnostim in iskanje ustrezne rešitve za zagotovitev kakovostne rabe prostora večini uporabnikov in udeležencev v prometu.

Med drugim potekajo še prenove Dunajske ceste, Trga mladinskih delovnih brigad,

»VIDNEJŠE PREDNOSTI OBNOVE MESTNE VPADNICE SO POVEZANE, PRIJETNEJŠE IN VARNEJŠE POVRŠINE ZA PEŠCE IN KOLESARJE, UREJEN KAKOVOSTEN JAVNI PROSTOR TER OZELENITEV PO CELOTNI DOLŽINI TRŽAŠKE.«

Kajuhove ulice, Ceste dveh cesarjev, ulice Bežigrad, dela Letališke ceste, Ceste na Brdo, Ceste na Poljane, gradnja Industrijske ceste. Vsako leto obnovimo ali na novo zgradimo več deset kilometrov kolesarskih stez.

Prenova Tržaške ceste je del projekta ureditve kolesarske mreže v MOL, za katerega ste pridobili kohezijska sredstva. Kaj to pomeni za Ljubljano?

Z dodatnimi sredstvi lahko za naše občanke in občane naredimo še več. V sklopu zagotavljanja ustreznih kolesarskih in peš površin s sofinanciranjem Evropskega sklada za regionalni razvoj in Kohezijskega sklada oziroma v okviru Celostnih teritorialnih naložb smo že obnovili Vodnikovo, Drenikovo in Poljansko cesto. trenutno pa poteka tudi prenova Dunajske ceste. Poleg že navedenih cest velja omeniti še P+R Stanežiče, Barje in Dolgi most, ureditev avtobusnih postajališč, Litijsko, Parmovo, Letališko cesto, kar pomeni več kot 16 milijonov evrov sofinanciranja EU in RS, brez drugih evropskih projektov s področja našega oddelka, kot sta URBforDAN in URBAN-E.

V zakulisju cepilnega centra

»Ura je sedem in začeli bomo. Vsem želim lep dan!« je pozdrav, ki ga na začetku mojega ogleda cepilnega centra ZD Ljubljana zaposlenim izreče koordinatorka Romana Zupan. Gre za center na Gospodarskem razstavišču, ki je nastal postopoma. Tako pa je zraslo tudi osebje. Za kaj natančno je vsakdo odgovoren in kakšne so tiste specifikke njihovega dela, za katere morda še nismo vedeli? Ali pa smo jih videli, pa se o njih nismo niti vprašali.

MARUŠA JAKŠE

K

o pridemo po odmere cepiva, vstopimo v živ sistem, ki se nenehno spreminja. Ker ga sestavljajo ljudje in s tem nepredvidljive situacije, kar je popolnoma razumljivo. Je pa zato potrebna velika mera strpnosti in prilagodljivosti v ekipi zaposlenih, ki skrbi, da se cepljenje izvaja karseda nemoteno. Trenutno sodeluje od 250 do 300 medicinskih sester, 50

zdravnikov, 60 koncesionarjev, 20 koordinatorjev, 45 študentov, 10 računalničarjev in inštruktorjev ter varnostniki.

Z Romano sva ogled delovanja cepilnega centra začeli pri vhodu. Ko posameznik vstopi skozi vrata, ga na širokem hodniku pričakajo študenti, ki skrbijo, da je vprašalnik o njegovem zdravstvenem stanju pravilno izpolnjen. »Pomagamo tudi vsem starejšim osebam, ki imajo morda težave z vidom ali sluhom, pa tudi tujcem, ki glede cepljenja potrebujejo dodatna pojasnila. Tistim, ki težko hodijo, pa ponudimo voziček in jim pomagamo do cepilnega boksa,« razloži ena izmed študentk. Ker tistega dne na cepljenje niso prišli vsi naročeni, sem v ozadju lahko slišala klice: »Naslednji!« Pogled se mi je preusmeril v ogromno dvorano z 18 cepilnimi boksi. Vsi, ki se želijo cepiti, stojijo v vrsti pred njimi. Kolona vodi do registracijskega mesta, kjer za računalnikom prav tako delajo študenti. Biti morajo izredno natančni, saj v sistemu preverijo, ali je oseba

res naročena, in njen prihod tudi zabeležijo. Za to delo na računalniku je osebje moralo opraviti izobraževanje za vnašanje podatkov v programa Gospodar zdravja in zVem.

Nato pacienta v lesenem cepilnem boksu pričakata medicinska sestra in diplomirana medicinska sestra. Da ne bo pomote, besedo »pacient« tam uporabljajo vsi zaposleni in ne pomeni, da je z osebo kaj zdravstveno narobe. Kmalu ugotovim, da so klici »Naslednji!«, ki sem jih slišala pri vhodu, prihajali iz dvorane, kjer paciente po vrsti kličejo v cepilne bokse. Medicinska sestra posameznikove podatke vpiše v računalnik, vnese pa tudi ustrezno diagnozo, storitev in evidenco cepljenja. S temi podatki natisne nalepko, ki jo prilepi na njegov vprašalnik in cepilni kartonček. Ko je pripravljen na cepljenje, ga cepi diplomirana medicinska sestra. Pri cepljenju pa občasno pomagajo tudi zdravnice specializantke ali koncesionarji. Pacienta vprašajo o zdravstvenem stanju in ponovno razložijo postopek cepljenja. »Včasih

»PRIPRAVITI MORAMO DO OKOLI 4000 ODMERKOV CEPIVA DNEVNO, KAR POMENI, DA MORAMO ODPRETI 4000 IGEL IN BRIZG TER PREBOSTI DO 800 VIAL. ENA VIALA VSEBUJE PET DO ŠEST ODMERKOV CEPIVA, NEKATERE PA TUDI DO 10.«

se zgodi, da ima kdo dodatne pomisleke, zato mu sestre vse še enkrat razložimo in ga po cepljenju opremimo z navodili za domov,« dodaja medicinska sestra iz cepilnega boksa 2.

Medicinske sestre in študentke zdravstvene smeri prav tako pomagajo pri mešalni mizi, ki pa še zdaleč ni podobna tisti v glasbenih studiih. Tukaj namreč poteka sprotna priprava cepiv, ki bo tekom dneva uporabljeno za cepljenje vseh naročenih. Študentke so pristojne za sestavljanje brizg in igel, sestre pa v brizge odmerijo cepivo. Sestre namreč natančno poznajo razliko med cepivi, katera se redčijo in katera ne, kakšen mora biti odmerek, koliko cepiva dobijo iz ene viala (stekleničke, kjer je cepivo shranjeno) in podobno. »Pripraviti moramo do okoli 4000 odmerkov cepiva dnevno, kar pomeni, da moramo odpreti 4000 igel in brizg ter prebosti do 800 vial. Ena viala vsebuje za pet do šest odmerkov cepiva, nekatere pa tudi do 10,« mi pojasnijo. Pripravljene brizge nato postavijo v ledvičke in z njimi dopolnijo zalogo cepilnih boksov. Ko pacient dobi odmerek cepiva, ga medicinska sestra napoti do zdravnika, ki povpraša pacienta po počutju, preveri zabeleženo cepljenje, žigosa cepilni kartonček in se podpiše nanj. Na voljo je tudi za vsa dodatna vprašanja in pomisleke glede cepljenja.

Zadnja postaja je velika in svetla čakalnica. Vzdušje je presenetljivo tiho in mirno. Kot da bi prišli v nekakšen vakuum, kjer je vsak v svojem mehurčku. Tišino preseka hoja študenta, opremljenega z voki-tokijem, ki skrbno opazuje, ali se morda kdo slabo počuti. Priporočljivo je namreč, da se oseba v čakalnici zadrži 15 minut po cepljenju, če bi prišlo do alergijske reakcije. Če študent opazi pacienta, ki se slabo počuti, nemudoma pokliče zdravnico. Ta skupaj s sestro odhiti v čakalnico. Za tovrstne primere imajo tudi mini ambulanto, kjer si posameznik lahko spočije in opomore. Če je pacientovo počutje

dobro, je med čakanjem lepo vabljen k mizam pri izhodu, kjer so sodelavci Mestne uprave MOL zbirali in pomagali pri izpolnjevanju vlog za smsPASS, ki omogoča dostop do potrdila o cepljenosti prek portala zVem. »To bom izpolnila zato, ker bo na meji veliko lažje in hitreje, saj ne bomo potrebovali nobenih papirjev,« med izpolnjevanjem obrazca razloži pacientka. Za red v čakalnici skrbi tudi potrpežljiv varnostnik. Predvsem zato, da pri izhodu ne vstopajo nenaročene osebe ali naključni mimoidoči.

Vse to poteka pod budnim očesom koordinatorjev, ki so srce celotne organizacije. So povezovalni člen med pacienti, osebjem in vodstvom. Urejšajo urnik osebja, in ker gre za živ sistem, so nenehno na voljo, saj skrbijo za morebitne menjave kadra. »Koordinatorji imamo tudi nadzor nad zalogo cepiv in skrbimo, da cepiva na koncu dneva ne ostajajo. Zato sproti spremenjamo, koliko ljudi je prišlo po odmerke in koliko ne. Temu primerno oskrbimo mešalne mize z zalogo cepiv,« dodaja moja »vodnica« Romana, ki je tudi ena izmed koordinatork. Prav tako do podrobnosti poznajo strategijo cepljenja, koga lahko cepijo, če recimo cepiva ostanejo, in koga ne. Ker pa je baza podatkov ogromna, za to potrebujejo tudi pomoč računalničarja in inštruktorja. Inštruktor pripravlja navodila za uporabo računalniških programov, kamor osebje vnaša podatke o zavarovanju in cepivih. Časa za izobraževanje zaposlenih o nenehni spremembah in posodobitvah programov je namreč premalo, tako da so vnaprej pripravljena navodila inštruktorjev zlata vredna. »Vsako uro tudi delamo statistiko cepiv tistega dne in s tem ugotavljamo, ali so bili vsi podatki pravilno vneseni, ter sproti popravljamo napake,« mi med urejanjem tabele v Excelu pojasni inštruktorica. Računalničar pa pomaga pri tehnični podpori, če bi se sistem slučajno sesul, če ne bi delovala internetna povezava in podobno.

V cepilnem centru na Gospodarskem razstavišču večinoma delajo zaposleni iz ZD Ljubljana, ki ima osem različnih enot in 1600 zaposlenih. Med seboj se sprva niso poznali, danes pa delujejo kot ena nova enota na novi lokaciji. Enota, ki je skupaj začela rasti. Rasti v smislu povezanosti, sodelovanja in pripadnosti ekipi. »Ko kdo od zaposlenih ne more priti v službo, imam nemudoma nekoga za zamenjavo. Vedno bo nekdo priskočil na pomoč. In ta pripadnost ekipi je naše skupno delo,« ponosno poudari Romana.

Ljudje niso sitni, ampak v stiski

Ob taki masi ljudi, ki vsakodnevno obišče cepilni center, sta občasna slaba volja in nervoza neizogibni. Ko gneče ni, ponavadi vse poteka v najlepšem redu. Se pa zaposleni vsakodnevno soočajo z zgodbami ljudi, ki so prestrašeni, zmedeni, nemudoma želijo opraviti cepljenje, da bodo lahko šli na dopust, so siti tedenskih testiranj ... Kar je popolnoma pričakovano. In ravno zaradi takšnih situacij je bilo celotno osebje vključeno v izobraževanje v Mediacijskem centru ZD Ljubljana, kjer so se poučili, kako se vzdržujejo mirni odnosi in preprečujejo oziroma rešujejo morebitni spori. Nadgradili so komunikacijske veščine, predvsem kako komunicirati s posamezniki, ki so prestrašeni, zaskrbljeni ali jezni. »Vsi skupaj se moramo zavedati, da to niso ljudje, ki so v sebi sitni, ampak da so samo tisti trenutek v stiski. Kar je čisto normalno, saj je negotovost v teh časih izredno velika,« pravi koordinatorka Romana Zupan, ki opravlja tudi funkcijo vodje Mediacijskega centra ZD Ljubljana. In zato osebje ve, kako vzdrževati spoštljivo in strpno komunikacijo in kako pristopiti k sočloveku.

CEPILNI CENTER ZD LJUBLJANA

LPP 6, 7, 8, 11, 13, 14, 19, 20 – postajališče Razstavišče

BICIKEJLJ: Bežigrad 11

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

① Paciente na registracijskem mestu večinoma sprejmejo študentje. Ti v programih Gospodar zdravja in zVem preverijo, ali je oseba naročena na cepljenje ali ne. Če se karkoli ne ujema, pokličejo koordinatorja, ki sproti rešuje zaplete.

② Odpadne igle odlagajo v rumene zabojnike z rdečim pokrovom. Ti odpadki se ločujejo po enakem protokolu kot v ZD – gredo naravnost v sežigalnico.

③ Po izhodu iz cepilnih boksov se cepljeni ustavi pri zdravniku, ki podpiše potrdilo o cepljenju. En zdravnik nadzoruje šest cepilnih boksov in vsa cepljenja v teh šestih boksih so evidentirana pod njegovim imenom. Zdravnik tudi rešuje različne dileme in pomaga v primeru zdravstvenih težav pred cepljenjem ali po njem.

④ Medicinske sestre in študentke zdravstvene smeri za mešalno mizo pripravljajo cepiva. Delati začnejo pol ure pred prihodom naročenih na cepljenje, da imajo do 7. ure vsi cepilni boksi vsaj po eno ledvičko s petimi odmerki. Medicinska sestra iz vial odmeri cepivo v brizgo. Viale iz hladilnika jemljejo sproti, saj je cepivo, ki je na sobni temperaturi, treba porabiti v šestih urah. Vsakdo, ki se želi cepiti, dobi cepivo sobne temperature, ker je pod takimi pogoji najmanj stranskih učinkov, vbod pa zato tudi najmanj boleč.

⑤ Mini ambulanta za tiste, ki se po cepljenju slabo počutijo ali pa zaradi občutljivosti želijo biti cepljeni leže. Najbolj pogost stranski učinek po cepljenju je slabost. Se pa to pogosteje dogaja poleti in med mlajšimi, ki so zaradi hitrega načina življenja v stresu, na cepljenje pridejo naravnost iz službe, so morda dehidrirani, utrujeni in podobno.

Otroci, odklop!

E-naprave, ki omogočajo dostop do interneta, so skorajda nepogrešljiv pripomoček otrok in najstnikov, ki so morali šolske klopi za kar nekaj časa zamenjati s šolanjem na daljavo. Ker pa je čas počitnic, ne pozabimo, da je tudi Ljubljana zakladnica idej za poletne dogodivščine. Torej stran od ekranov! Če pa otroci in mladostniki v prostem času vendarle uporabljajo naprave z zasloni, je treba čas izpostavljenosti omejiti.

MARUŠA JAKŠE IN ALENKA BAJC

Najpogostejši znaki prekomerne uporabe zaslonov pri otrocih

- sprememba spalnih navad (otrok ne zaspi brez zaslona)
- prehranjevanje ob zaslonu
- razdraženost pri omejenem dostopu do zaslona
- zmanjšana koncentracija in razpršena pozornost
- izguba občutka za čas
- izguba zanimanja za druge aktivnosti, ki niso povezane z uporabo zaslona

Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih so v celoti na voljo na zdravniskazbornica.si/informacije-publikacije-in-analize/zasloni.

0–2 leti	Otrok naj ne bo izpostavljen zaslonom.	
2–5 let	Uporaba zaslonov naj se časovno omeji na manj kot eno uro na dan, pri čemer naj bo čas sorazmeren starosti (mlajši manj ali še bolje nič).	
6–9 let	Čas uporabe zaslonov naj bo omejen na v povprečju največ eno uro na dan.	
10–12 let	Čas uporabe zaslonov naj bo omejen na v povprečju največ eno uro in pol na dan.	
13–18 let	Čas uporabe zaslonov naj bo omejen na v povprečju največ dve uri na dan.	

Projekt Smernice za uporabo zaslonov pri otrocih in mladostnikih je nastal v okviru Sekcije za primarno pediatrijo Združenja za pediatrijo pod okriljem Odbora za osnovno zdravstvo pri Zdravniški zbornici Slovenije. Povod za ozaveščanje je bil skrb zbujač delež predšolskih otrok, pri katerih se ob pregledu v ambulanti pokažejo odstopanja v razvoju.

Metka Dariš je ljubiteljica filma, ki verjame, da ima »vsak film svojega gledalca«. Kar sedem let je službovala v Slovenski kinoteki in bila del skupine, ki je pod vodstvom Silvana Furlana zasnovala delovanje Kinoteke, festivala Kino Otok in Art kino mreže. Že dobri dve leti vodi mestni kino Kinodvor, hkrati pa bedi nad izgradnjo novega mestnega minipleksa v podhodu Ajdovščina. Trdno verjame, da je kino »demokracija prostora, dostopen vsem«.

PIA PREZELJ

LJUBLJANČANKA

Kinodvor bo leta 2023 praznoval stoletnico. Kako se je vloga kinodvoran – in Kinodvora – v mestu razvijala in preobrazala skozi čas?

Kinodvorova zgodba je dolga in raznolika. Gre za prvi prostor v Ljubljani, ki je bil v celoti zamišljen za kino in mu namenjen. Vsi preostali tedanji kini so bili pred tem prireditvene ali koncertne dvorane, gledališča ali kaj tretjega, Kinodvor pa je prvi prostor, ki je bil že arhitekturno in oblikovno zasnovan za kino – in temu prvenstveno namenjen. Njegova zgodovina lepo kaže, kaj se je dogajalo tako z življenjem kot s filmom v Ljubljani, saj so se družbene spremembe po obdobjih zrcalile tudi v programu; takoj po drugi svetovni vojni so na primer izrazito prevladovali sovjetski filmi. Film je tako dobesedno odražal tako domače kot tuje družbene spremembe, ki pa so se – morda presenetljivo – kazale tudi v številu in izdelavi sedežev; da bi lahko sprejeli kar največ gledalcev, je šlo tedaj za enostavne, ozke lesene sedeže, za izrazito demokratičen prostor in vsebino, dostopno vsem. In ta duh je ostal. Kino je in mora biti nekaj, kar je dostopno vsaki in vsakemu, prostor, kjer se počutiš sprejetega, sproščenega. Še ena ključna stvar, ki je ostala – ne glede na to, kako se je kino spreminjal – pa je, da si ljudje v kinu film ogledajo v družbi drugih ljudi, da gre za skupnostno izkušnjo, ki je ne more nadomestiti nič drugega. Še najbolj se je morda spremenilo to, da je Kinodvor poleg izbora kakovostnih filmov veliko pozornosti začel namenjati tudi občinstvu, to je zavedanju, da imaš lahko najboljše filme, tehnično najboljšo projekcijo, ampak če ni občinstva, kino ne živi. In prav zares se veliko ukvarjamo s tem, kako ljudi nagovoriti, saj verjamemo, da ima prav vsak film svojega gledalca.

Kino pa ni samo nepogrešljiv del urbane krajine, temveč tudi stičišče in srečevališče – tako ljudi kot idej.

Ja, v mestih je kino vselej znak urbanega življenja, od nekdaj pa je tudi pomembno srečevališče; bodisi zaradi posameznega filma bodisi programa, ki je namenjen določeni skupini, določeni generaciji. Obisk kina je vselej tudi izrazito družaben dogodek. Zanimivo pa je tudi to, da kino vselej predstavlja tudi kanček urbanega v neurbanem okolju; po drugi svetovni vojni je bilo po vsej Sloveniji na primer zelo značilno, da so načrtno gradili kinematografe. Veliko krajev je tako imelo kino ali kino v zadržnem domu, saj so želeli spodbujati prav tovrstna srečanja, pa tudi oblikovati kulturni prostor, ki je z vsebinami prinesel kanček sveta v vaško okolje. Podoben proces se dogaja tudi danes: v tem času se pogosto sprašujemo o prihodnosti kina, o tem, kaj

»KINO JE MESTO V MALEM, SAJ SE V NJEM SREČUJEJO OBČANI RAZLIČNIH ZANIMANJ IN STAROSTI, PRETAKAJO IN PREPLETAJO PA SE NE LE LJUDJE, TEMVEČ TUDI VSEBINE IN IDEJE.«

se bo zgodilo s kinodvoranami, toda na primer v Franciji prav zdaj gradijo cel kup novih kinematografov – pretežno v neurbanih, ruralnih okoljih. Ugotovili so namreč, da je kino – in nikoli ni le kino, vselej je še kavarna ali klub – odlično skupnostno središče, odlična točka srečevanja. In prav to je bistvo kina; gre za mesto v malem, saj se v njem srečujejo občani različnih zanimanj in starosti, pretakajo in prepletajo pa se ne le ljudje, temveč tudi vsebine in ideje, gre za mešanico vsega. Če je v kraju kino, je to znak, da je to mesto. Brez kina ni mesta.

Toda ne gre le za srečanja in ne gre le za filme, temveč za celostno izkušnjo, doživetje, ki ga v Kinodvoru vzpostavljate tudi s pogovori, delavnicami, filmsko vzgojo, programi za vse starostne skupine.

Bistvo Kinodvora – v primerjavi s kini, v katere vstopiš kot potrošnik in iz njih odideš takoj po ogledu filma – je ravno v tej celostni izkušnji obiska kina. Zavedamo se, da obiskovalci v nas investirajo svoj čas, da so morali načrtovati svoj obisk, morda poiskati varstvo za otroka. Poleg pogovorov in filmskovzgojnih programov je pomemben tudi ambient, ki – predvsem najmlajše – zares očara in začara. Vsaki stvari se temeljito posvetimo, saj se to na koncu čuti, pri tem

»LJUBLJANA JE REDNA IGRALKA V SLOVENSKIH FILMIH IN ODLIČNA KULISA ZA FILMSKE ZGODBE.«

pa ne nagovarjamo neke nedoločne množice, temveč vsakega posameznika. Samo dobri filmi namreč niso dovolj, ljudem mora biti ob obisku prijetno. To seveda ne pomeni, da mora biti zadovoljni z vsakim filmom, tudi ogled slabega filma je lahko kakovostna izkušnja. Tako kot si zapomnim ogled dobrega filma, si zapomnim tudi skupni ogled slabega, saj vsa dvorana diha z menoj, ko se skupaj zgražamo – in tudi to je zanimivo doživetje, nikdar se mi ne zdi, da sem zapravila svoj čas.

Zakaj pa je pomembno film preseliti tudi iz dvorane, v javni prostor, na Kongresni trg, Ljubljanski grad?

Zato, da se film razleze po mestu in doseže tudi tiste, ki morda sploh ne bi pomislili, da bi zavili v kino. Pa tudi zato, ker je ogled filma nekje zunaj, na primer na tradicionalnem Filmu pod zvezdami, ki ga pripravljamo z Ljubljanskim gradom, tudi senzorično doživetje: morda zapihlja veter, vse skupaj pa v filmsko izkušnjo vnese povsem drugačne elemente. Na ta način s filmom okužimo mnoge, pripravljeni so si ogledati kaj, česar si sicer ne bi, ob tem pa začutijo tudi čar kina. Gre za skupino ljudi, ki nekaj doživijo skupaj. In prav to nam povejo obiskovalci. Da se ogled filma na vseh mogočih medijih in napravah, ki obstajajo dandanes,

»ČE JE V KRAJU KINO, JE TO ZNAK, DA JE TO MESTO – BREZ KINA NI MESTA.«

preprosto ne more meriti s to izkušnjo. Gledaš film, pritisneš pavzo, vmes nekaj poješ, nekdo te kliče, izgubiš voljo in na koncu to ni ista izkušnja, to ni isti film. In prav to, da se v neko vsebino povsem potopiš, se ji povsem posvetiš – omogoča obisk kina.

Film je torej močno prisoten na trgih in ulicah Ljubljane – kako pa se Ljubljana pojavlja v slovenski filmski umetnosti, kakšno vlogo zavzema?

Ljubljana se je v slovenskem filmu pojavljala zares pogosto; pri nas so snemali tudi kar nekaj tujih filmov, kjer Ljubljana tu in tam »igra« drugo mesto, kjer je pravzaprav igralka in igra nekoga drugega. Že v Vesni, našem priljubljenem zgodnjem filmu, in povojni komediji je Ljubljana videti kot tipično srednjeevropsko mesto, kjer se ljudje dobivajo v Tivoliju, pogovarjajo v dnevnih sobah hiš z vrtovi, podijo čez Kongresni trg in plavajo na Špici. Zaradi teh prepoznavnih točk je Ljubljana v filmu nemudoma prepoznavna in nezamenljiva. In na zelo podoben način so jo uporabljali tudi poznejši slovenski režiserji; če so jo – v Outsiderju – na primer hoteli narediti pankersko, je prevzela to podobo, postala mesto za upornike. Ljubljana je torej redna igralka v slovenskih filmih in odlična kulisa za filmske zgodbe – tudi če sploh ne predstavlja Ljubljane; preveč jih je, da bi jih sploh lahko naštela.

Lahko bi rekli, da je mesto mnogih obrazov in karakterjev, kar se ne nazadnje kaže tudi v sodobnih slovenskih filmih in televizijskih nadaljevanjih.

Seveda, na primer v Ne bom več luzerka Urše Menart ali nadaljevanke Jezero Klemena Dvornika in Matevža Luzarja. Pri Urši Menart je Ljubljana urbana, živa, z živahnimi prostori, v katerih se iščejo mladi odrasli, medtem ko je v Jezeru Ljubljana resno, urejeno mesto, kjer ljudje živijo in delajo v skoraj skandinavskih interjerjih. Potem je tu še Polsestra Damjana Kozoleta in seveda številni drugi. Ljubljana je sijajno mesto za prikaz čustev in vzdušja – in za film nasploh.

DARKO BRLEK

direktor in umetniški vodja
Festivala Ljubljana

Večeri v družbi zvezd

Ljubljana Festival je za slovensko prestolnico zagotovo dodana vrednost, saj je v poletnih mesecih stičišče priznanih tujih in domačih umetnikov. Ob različnih glasbenih zvrsteh so na sporedu tudi baletne, operne in gledališke predstave, muzikali, mojstrski tečaji, mednarodna likovna kolonija, razstave, otroške in mladinske delavnice ter Ljubljana Festival na Ljubljani. Obiskovalcem želimo ponuditi čim bogatejši program, kjer lahko vsak najde nekaj zase.

Koncept umetnosti je konec koncev zelo širok. S pestrim programom privabljamo številne domače obiskovalce, vsako leto pa tudi ogromno turistov. Vse države trenutno razmišljajo o ponovnem zagonu turizma in ne smemo pozabiti, da je kultura pri tem izjemnega pomena. Ljubljana Festival kaže, kako pomembno je sodelovanje in kaj vse lahko skupaj dosežemo.

LJUBLJANA FESTIVAL KAŽE, KAKO POMEMBNO JE SODELOVANJE IN KAJ VSE LAHKO SKUPAJ DOSEŽEMO.

Poletni festival bo letos festival vrhuncev. Prislunhili bomo mezzosopranistki Elini Garanča v koncertni izvedbi opere Carmen, koncertnemu večeru filmske glasbe Nico-le Piovaniya, ki se bo poklonil 700. obletnici smrti Danteja Alighierija, Plácido Domingu ob spremstvu sopranistke Saioe Hernández, pianistki Marthi Argerich in maestro Charlesu Dutoitu ter Zboru dunajskih dečkov. Na Kongresnem trgu bosta skupaj nastopila izjemna operna zvezda Sonja Jončeva in pianist Arkadij Volodos, v Slovenski filharmoniji pa tenorist Branko Robinšak. Na oder Kongresnega trga se vračata operna diva Ana Netrebko ob spremstvu

Jusifa Ejvazova in tenorist Jonas Kaufmann, tenorist José Cura pa bo tokrat zavihtel tudi dirigentsko palico. Program se bo nadaljeval še v začetek septembra s Kraljevim orkestrom Concertgebouw, nastopom Irene Grafenauer in Mateta Bekavca, predstavila se bosta tudi Filharmonični orkester Baltskega morja in Zbor Furlanije - Julijske krajine. Vsekakor ne bo manjkalo izvrstnih predstav, kot so balet Peer Gynt Edwarda Cluga in Puccinijeva Madama Butterfly v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Maribor ter muzikala mednarodnih razsežnosti Chicago in Lolita.

69. Ljubljana Festival smo otvorili 1. julija, na Kongresnem trgu je nastopil Orkester Marijinega gledališča iz Sankt Peterburga pod taktirko maestra Valerija Gergijeva. Prislunhili smo enemu najbolj izvajanih slovenskih del – simfonični pesnitvi Bela krajina Marjana Kozine – in Fantastični simfoniji, mojstrovini Hectorja Berlioz. Letošnji poletni festival bomo sklenili 8. septembra s koncertom Simfoničnega orkestra Radia ORF z Dunaja skupaj s čelistom Jeanom-Guihenom Queyrasom pod taktirko Kerema Hasana.

V zadnjih desetletjih smo dosledno dokazovali, da so lahko prireditve in festivali tudi nosilci sprememb, bodisi družbenih, gospodarskih bodisi intelektualnih. Tega nismo spoznali le tu, v Evropi, temveč tudi drugod po svetu. Ljubljana postaja vse bolj priljubljena destinacija in kljub trenutni situaciji na ljubljanskih ulicah dnevno srečujem turiste, ki obiskujejo kavarne in restavracije, občudujejo arhitekturo, pot jih zanese tudi v naše Krizanke, stari del ob Ljubljani, ki je zagotovo eden najlepših kotičkov v Evropi.

To nam tudi vsako leto znova povedo gostje iz tujine, ki pravijo, da ob slikovitem nabrežju ob reki z bogato zgodovino vlada prav posebno in prijetno vzdušje, ki daje središču še večji čar. Seveda je nemogoče zgoreti tudi čudovit pogled na Ljubljanski grad in arhitekturo zgodovinskega pomena po ljubljanskih ulicah. Sicer se je število turistov v primerjavi s preteklimi leti zmanjšalo, a verjamem, da bo turizem znova zaživel.

Vljudno vas torej vabimo, da se vse do 8. septembra z nami zadržujete v srcu Ljubljane, kjer nam bodo številna izjemna imena na letošnjem 69. Ljubljana Festivalu pričarala kulturno obarvane poletne večere.

ALMA KOCHAVY

soustanoviteljica Odprte kuhne

Najokusnejša znamenitost Ljubljane

Rada imam poletno Ljubljano! Skrivanje pred sončnimi žarki in počasno srebanje ledene kave na senčnem vrtu kakšnega finega lokala, okušanje osveženih poletnih menijev v najljubših restavracijah (in vseh tistih, ki bodo to šele postale) ter popoldanske izlete z otrokoma, do ušes popackanima s sladoledom ... Ljubljana poleti postane posebej živahna, od živžava na priljubljenih kopališčih do raznih prireditev, ki nam lepšajo večere. Kadar pa mestno središče vendarle postane prevroče, hlad gozdov k sreči ni nikoli predaleč.

Z družino dneve najraje preživljamo kar v domači senci. Čeprav kot Kraševka dobro poznam vroča poletja, moj mož Lior pa je suhe in vroče klime vajen že od otroštva, sva zelo vesela, da sva se nedavno preselila na obrobje Ljubljane, kjer so temperature v bližini gozda in potoka bolj znosne. Stik z naravo je obema pomemben, hkrati pa nama daje tudi idealno priložnost za vzgojo otrok. Nujno se nama zdi, da se naučita spoštovati naravo, svež zrak in čisto vodo ter se od malega zavedata, kako pomembna je skrb za okolje. Rada bi, da odraseta v odgovorna posameznika, ki bosta pomagala ohranjati naše mesto in svet zelen in prelep.

Skrb za okolje je prioriteta tudi na Odprti kuhni, kjer se že leta trudimo voditi z zgledom in dokazujemo, da se da spremeniti tudi najbolj zakoreninjene navade in ravnanja. Trajnostno naravnost so obiskovalci Odprte kuhne že vzeli za svojo in zelo redko se zgodi, da kdo podvomi o nujnosti ukrepov, ki smo jih vpeljali, na kar smo zelo ponosni. Z ekipo smo ponosni tudi na to, da je Odprta kuhna postala integralni del

vrveža v mestnem središču, predvsem pa smo veseli, da jo tako radi obiščejo domačini. Doslej smo bili vajeni, da so poleti na Odprti kuhni prevladovali turisti, zdaj pa že drugo sezono zapored naše ponudnike, pravzaprav celotno področje gostinstva in turizma, pokonci držijo predvsem Slovenci.

Hvaležna sem, da me obdajajo ljudje, ki se zavedajo, kako pomembno je v tem trenutku podpreti vse te delavne ljudi, zaslužne za nedavne uspehe naše države, ki se po svetu vse bolj uveljavlja kot butična visokokakovostna turistična in kulinarčna destinacija. Letos na Odprti kuhni z veseljem opazujem obiskovalce, ki so se končno otresli krča tesnobe in skrbi ter zaživel bolj sproščeno. Ko ob petkih vidim to srečo in slišim glasen smeh, pozabim na ovire in dvome, s katerimi smo se z ekipo soočali pri organizaciji. Srčno upam, da nam bo tokrat sezono uspelo izpeljati do konca, da nam bo vreme ostalo naklonjeno, predvsem pa si želim, da bi se z odgovornim ravnanjem in skrbjo za sočloveka izognili jesenskim presenečenjem v smislu poslabšanja epidemioloških razmer in s tem povezanim ukrepom.

KADAR MESTNO SREDIŠČE POSTANE PREVROČE, HLAD GOZDOV K SREČI NI NIKOLI PREDALEČ.

A jesen in z njo povezane skrbi (med drugim za našo družino prvič tudi šolske) so še daleč. Do takrat bomo uživali v dolgih, počasnih dnevih poletja. Izkoristili bomo vsako priložnost za osvežitev, se družili s prijatelji, kar najbolje podpirali domače gostince in pridelovalce, predvsem pa se bomo veliko smejali in s smehom ustvarjali energijo za prihajajoče podvige.

ORIANA GIROTTO

turistična vodnica in novinarka

Prestolnica svežine

Moj petletni sinček me čisto vsak prosil: »Mami, ne še domov! Pojdiva s kole-si najprej do makete, potem pa še naprej.« In prav vsak dan se takoj po vrtcu napotiva proti njegovi priljubljeni maketi mestnega središča na Prešernovem trgu, kjer se lepo igra vsaj pol ure.

Čeprav včasih pošteno utrujena, sem mu hvaležna, da me zna takole prisiliti k obisku mestnega središča. Ljubljana, to moje posebno, malo in zeleno glavno mesto me namreč vedno znova preseneča s svojo živahnostjo in svežino. Razumem, da imajo številni ljudje z njo le nekakšno poslovno razmerje, zato jim vzbuja občutek stresa, od katerega želijo zbežati. Jaz pa ne poznam nobene evropske prestolnice, ki bi bila bolj sproščujoča. Vsak dan opazujem turiste, ki so si prav njo izbrali za oddih in počitek. Razumem jih. Delo mi ne dopušča, da bi v poletnih mesecih zapustila Ljubljano, zato v njej preživljam tudi vročinske valove, podobne letošnjemu. Z otrokom. S kolesi. Nič lažjega.

Po postanku na Prešernovem trgu se običajno napotiva še v Mestno hišo. Vrata naju vedno prijazno pričaka in Edvardu dovoli, da brska po interaktivnem panoju z zemljevidom mesta, jaz pa si medtem ogledujem zanimive razstave. Poletni popoldnevi se nadaljujejo na otroških igriščih v parkih. Kadar ni prevroče, se ustaviva v Tivoliju ali Argentinskem parku, kjer je pri igralih več sence. V izjemno vročih dnevih pa se zatečeva na igrišče v Mostecu, kjer je med drevesi tudi potoček. V njem malčki in osnovnošolci zelo radi namakajo svoje nožice, da jih je veselje opazovati.

Kolesarska pot do Mosteca, ki naju popelje skozi neurbano in za prestolnice netipično

okolje, je za malčka kar pošten zalogaj, a je kolesarjenje po urejenih stezah prek Tivolija, mimo živalskega vrta in skozi mestni gozd privilegij, ki se ga premalokrat zavedamo. To, da smo v mestu, a obdani z zelenjem, je eden glavnih razlogov, da dobesedno ljubim Ljubljano. Vrhunec pa zaljubljenost doseže na poti nazaj proti domu, tokrat mimo Koseškega bajerja po Poti spominov in tovarštva vse do Livade in Ižanske ceste, kjer vsakič začutim klic barja ter tamkajšnjih srn in srnjakov. In spet sem v naravi, pa čeprav v mestu. In ponovno imam občutek, da sem pravzaprav na dopustu.

TO, DA SMO V MESTU, A OBDANI Z ZELENJEM, JE EDEN GLAVNIH RAZLOGOV, DA DOBESEDNO LJUBIM LJUBLJANO.

Ko končno prikolesariva do mestnega jedra, morava nujno postati še ob glasbi, ki se vsak večer razlega po ulicah in trgih. Čisto blizu doma zavijeva še do Špice, od koder se lepše vidi vzhajati luna. Pogled nazaj na Ljubljanski grad naju spomni na poti, ki prepredajo gozd na grajskem hribu, in na njegovo čudovito razgledno teraso. Na ovinku Ižanske ceste zagledava cvetove Botaničnega vrta, ki ga bova na Edvardovo željo obiskala naslednji dan. In ko končno prikolesariva do doma, skozi okno uzreva še Golovec – še en cilj najin popoldanskih zelenih poletnih doživetij v naši Ljubljani.

Nagradili smo izjemne ustvarjalce

Župančičeve nagrade so najvišja priznanja MOL za stvaritve na področju umetnosti. Sredi junija so jih prejeli arhitektka, scenografka in režiserka Meta Hočevar za življenjsko delo ter koreografinja in pedagoginja Andreja Podrzavnik, multimedijška umetnica Maja Smrekar in gledališki režiser Žiga Divjak za ustvarjanje v zadnjih dveh letih.

MANCA MIRNIK

Premišljevalka prostora

Meta Hočevar je kot režiserka, scenografka in kostumografka ustvarila več kot 200 kreacij za različna gledališča, kar jo uvršča med najvidnejše slovenske gledališke ustvarjalce zadnjih desetletij. »Ukvarjala se je s prostorom in časom v gledališču in arhitekturi in je izjemno občutljiva arhitektka in premišljevalka prostora, ki je s svojim delom in mislijo pomembno zaznamovala naše mesto,« je komisija Župančičevih nagrad zapisala v obrazložitvi. Po bogati ustvarjalni poti v pokoju veliko časa preživi v naravi. »Zdaj lahko počnem svoje stvari, ki niso vezane na gledališče in rutino. Mislim, da je pri pisanju človek najbolj svoboden, in uživam v tem, da lahko delam zase, ne za javnost. Morda bo kaj izšlo, morda ne, pomembno je, da imam zaposlene možgane.« Na njeno željo spodaj objavljamo njen govor ob prejetju nagrade za življenjsko delo.

Poklon mojemu mestu META HOČEVAR

Svoje mesto imam rada. Karantena je.

Hodim po izpraznjenih tihih ulicah in skupaj s hišami prisluškujem tišini. Ne vem, ali slišim veter ali si hiše šepetajo svoje skrivnosti. V mestu je čutiti neobičajen mir.

Mesto je varuh življenja. Njegove hiše imajo okna namesto oči in vse opazijo. V njih delamo, razmišljamo, ustvarjamo, se veselimo, se kregamo, rojevamo in umiramo. Hiša je dom. Tudi umetniki in umetnice, znanstvenice in znanstveniki prihajajo in ustvarjajo v mestu. Njihova razmišljanja, ideje in stvaritve se rojevajo v tem mestu in ga plemenitijo. Zato ima mesto dušo.

Zaradi karantene nosim masko. Tudi veliko hiš na obrobju, ob vpadnicah in trgih je maskiranih z reklamnimi panoji.

Atraktivno poslikani s ponarejenimi nasmehi sugerirajo vse mogoče. So kot prave pustne maske na resnih obrazih mesta.

Spreminjajo urejeno urbano krajino. Mesto ne potrebuje ponarejenih nasmehov, ker življenje ni maškarada.

Grem v park med zelenje v lepoto Tivolija ali Grajskega griča. Ali pa se zatečem v kakšno galerijo, gledališče ali na koncert, da ob umetniškem delu uživam in se napolnim z novo energijo.

Moje mesto ima dušo, zato ga spoštujem in mu sporočam: ne pozabi na umetnike, ker brez umetnikov ni umetnosti.

In brez umetnosti ni mesta z dušo in ni naroda.

Zato, drago moje mesto, ne dovoli, da ti kapital poje dušo.

Spodbuda mesta za nadaljnje delo

Zadnji dve leti kulturnim ustvarjalcem nista bili naklonjeni. V času preizkušenj, ki resno ogrožajo številne slovenske institucije in posameznike s tega področja, so priznanja še pomembnejša. »Župančičeva nagrada je zame vsekakor velika potrditev dosedanjega dela, pa tudi spodbuda za nadaljnje delo,« je povedala koreografinja in plesna pedagoginja Andreja Podrzavnik, ki trenutno ustvarja več novih projektov. Eden od njih je Kar nosim s sabo, ki ga bodo septembra premierno predstavili v Kinu Šiška in ki vključuje večje število izvajalcev s plesnega, gledališkega in glasbenega področja. »Drugi projekt je Posebna izdaja, ki ga razvijam od septembra lani. Gre za več uprizoritev v različnih zasedbah. S sodelavci pripravljamo novo publikacijo s fotomateriali iz projekta Trajanje – Minevanje iz let 2016–2019, za projekt Reči in snovi pa pripravljam drugi sklop videomontaž. Prvi sklop je že na ogled na spletu od konca decembra 2020,« je predstavila svoje trenutno ustvarjanje.

Tudi Maja Smrekar, ki v svojih delih raziskuje občutljivost, odtujenost in ranljivost človeka v sodobni družbi, se je nagrade razveselila, saj ji daje občutek, da so bili njeni mednarodni dosežki prepoznani tudi v domačem okolju. Nedavna kriza, v kateri smo se znašli, po njenem mnenju kliče po družbenih spremembah in vzpostavitvi novih (eko) sistemov, v katerih bi bila na prvem mestu skrb za soljudi in vsa živa bitja. Med projekti zadnjih dveh let je najbolj ponosna na povsem spontano Internacionalo. »V bivališču na lokaciji nasproti vlade sem izolacijo preživljala s sociologinjo Urško Lipovž. Odločili sva se za akcijo, ki je nastala iz občutka nemoči. Prek zvočnika sva vsak dan predvajali minuto in pol trajajoč posnetek Internacionale, ki sem jo zaradi sprejemanja mnogih zakonskih sprememb razumela kot hvalnico simbolične mobilizacije v stanju splošne civilne imobilizacije.« Vzporedno z Internacionalo je nastal še projekt Virusni portret, s katerim je sodelovala pri istoimenski spletni razstavi v MSUM (Muzej sodobne umetnosti Metelkova). Jeseni 2020 pa je z delom 96 % vseh sesalcev na svetu so ljudje in rejne živali sodelovala na skupinski razstavi z naslovom Ko gesta postane dogodek.

Ob velikem zmagoslavju predstave Gejm na Borštnikovem srečanju se je mlad prodoren gledališki režiser Žiga Divjak razveselil tudi Župančičeve nagrade. »V predstavi

smo raziskovali odgovornost Slovenije pri kršenju osnovnih človekovih pravic ljudi, ki bežijo pred vojno in opustošenjem. Junija 2018 so prišla v javnost poročila o ljudeh na begu, ki so v Veliki Kladuši in Bihaću bivali v katastrofalnih zasilnih taboriščih in trdili, da so že bili v Sloveniji in da so v stiku s slovensko policijo poskusili zaprositi za azil, ampak so bile njihove prošnje preslišane, ignorirane ali pa jim je bilo v postopku celo rečeno, da mednarodne zaščite v Sloveniji ni.« Svojo energijo trenutno vlaga v projekt Vročina, v katerem na okoljsko krizo gleda skozi vidik razrednega boja in upora. »Kljub temu, da nas okoljska kriza v veliki meri navdaja z občutki krivde in obupa, bi nas predvsem morala navdajati z jezo. Vladajoči razredi sami od sebe ne bodo storili ničesar, tudi politika bo začela spremembo šele, ko bo v to prisiljena. Stanje sveta in obeti za prihodnost pa so takšni, da upor ni nekaj radikalnega, ampak nujnega, radikalno je ne storiti ničesar in se delati, da je vse v redu.«

NEVENKA KOPRIVŠEK
(1959—2021)

Samo ljudje lahko spremenijo stvari

Pred nekaj desetletji se je mlada, neodvisna in drzna kultura v Ljubljani kalila v majhnih utesnjenih prostorih, medtem ko so okoli nje samevale propadajoče zgradbe nekdanjih industrijskih obratov, kino dvorane in druga javna poslopja. Dokler se mestu ni zgodila Nevenka Koprivšek, pred leti tudi prejemnica Župančičeve nagrade za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture v MOL. V Ljubljani, ki je danes tudi po Nevenkini zaslugi sinonim za ustvarjalnost, domujejo številni domači in tuji umetniki, ki so tu našli prostor za uresničitev svojih najbolj neverjetnih idej.

IRENA ŠTAUDOHAR

Nevenka je bila prepričana, da bi moralo biti vsako drevo v mestu zaščiteno, saj so v urbanem okolju dejansko kot redka živalska vrsta, dolgo časa traja, da zrastejo in potem ponujajo toliko dobrih stvari od kisika do sence, od lepote do ptic. Podobno je premišljevala o umetniških in ustvarjalnih prostorih v mestu. Želela si je, da bi se v Ljubljani ohranili prostori, ki so bili srce solidarnosti, v katerih so se dobro počutili begunci, nevidni delavci in prekarci vseh vrst, verjela je, da mora biti umetnost divja, provokativna in da mora biti dostopna vsem, prepričana je bila, da so ustvarjalni ljudje na vseh področjih tista prava identiteta prestolnice. Da jih je treba zaščititi kot drevesa.

Morda zato, ker je toliko let preživela v Parizu, morda zato, ker je vedno povezovala pojme, kot so družba in umetnost, urbano in sodobno, ali pa ker je bila neskončno radoveden in družbeno angažiran človek, je Nevenka o mestu premišljevala na svoj način in ves čas. Njena

knjižnica je bila polna teoretičnih in praktičnih zbornikov in debelih knjig o tem, kaj je urbanost, kakšna so mesta, v katerih se prebivalci dobro počutijo in radi živijo, kaj imata s tem opraviti kultura in ustvarjalnost. Njeni številni prijatelji smo bili deležni dolgih predavanj o tej temi. Zakaj dobrega mesta ni brez žive kulture, ki ga oblikuje, preoblikuje, kritizira, provocira, navdihuje, navdušuje, združuje in tolaži. Zakaj se različne spremembe na lokalni ravni lahko zgodijo veliko hitreje, saj je v mestu lažje oblikovati aktivne skupnosti, realizirati ideje, brez prevelike birokracije in zakonov. Mesto je tisto, ki lahko prej kot država poskrbi za boljšo socialno politiko, ekologijo, obnovljive vire energije, za brezposelne, mlade, se upre velikim korporacijam in nakupovalnim središčem ter zaščiti majhne lokalne trgovine in se trudi, da za vsako ceno obdrži kreativne ljudi.

Vse se je začelo že v 90. letih, ko je bila v Sloveniji sodobna gledališka in plesna scena na svojem

začetniškem vrhuncu, a razen premajhnega Gleja in malo kasneje še Plesnega teatra Ljubljana ni imela lastnih prostorov. Takrat sem v Maski v nekem tekstu razvijala tezo, da prav zato, ker niso imeli svojega odra, so režiserji in koreografi v naracije in dramaturgije svojih odrskih uprizoritev vpeljevali imaginarne nove prostore: Peljhan – bivalne postaje, Živadinov – vesolje, Pograjc – vmesni prostor med nebom in zemljo, Štrucl – ekran MTV-ja ... Te podobe so kasneje postale tesen del njihove gledališke poetike.

Nevenka je bila prepričana, da prostori v Ljubljani obstajajo, samo najti jih je treba. Skupaj z Bratkom Bibičem je pripravila obširno študijo o potrebah neodvisne scene in ta njuna raziskava je »odkrila« kar nekaj izjemnih in takrat že zapuščenih stavb ter dvoran, ki so kasneje resnično postali prostori kulture, od Stare mestne elektrarne in Kina Šiška do Kinodvora in Tobačne. Kot je zapisala, je bilo takrat »preprosto premalo prostorov za drugačne vsebine, tako

DOBREGA MESTA NI BREZ ŽIVE KULTURE, KI GA OBLIKUJE, PREOBLIKUJE, KRITIZIRA, PROVOCIRA, NAVDIHUJE, NAVDUŠUJE, ZDRUŽUJE IN TOLAŽI.

za umetnike kot tudi za publiko. Boj za te prostore ne pomeni samo boja za fizični prostor, temveč tudi mentalni, za otočja svobode, gre za nekakšne socialne utopije, kjer je možno misliti in preizkušati spremembe. Vsak izmed teh prostorov ima svojo dolgo zgodbo, za katero stojijo vseživljenjski naporji ljudi, ki se z enim zamahom lahko razpuhtijo kot regratova lučka.« Še kasneje je, kamorkoli je šla – v Piran, na Dunaj, v Adelaide ali v Tbilisi – takoj opazila zapuščeno industrijsko stavbo in začela na glas premišljevali in načrtovati, kaj vse bi se lahko dogajalo v njej. Ponavadi jo je na vsak način hotela videti od znotraj, najti človeka, ki bi ji lahko povedal kaj o njej, in velikokrat se je zgodilo, da je tam res srečala nekoga zanimivega, nekoga, ki je sanjiral kot ona in ki se je ukvarjal s kakšno posebno stvarjo ali umetnostjo. S pomočjo stavb in dvoran je na koncu vedno prišla do ljudi.

Zasnovala je mednarodni festival Mladi levi in Zavod Bunker, ki je v upravljanje dobil

Staro mestno elektrarno, in oblikovala neverjetno nadarjeno ustvarjalno ekipo, ki vedno verjame, da je možno vse, in uresniči še tako neverjetne ideje.

Koncept mednarodnega festivala Mladi levi je bil že od začetka povezan z utripanjem Ljubljane. Najprej so bili mnogi skeptični, zakaj se dogaja konec avgusta, saj se je zdelo, da takrat v mestu vlada mrtvilo, a kmalu se je izkazalo, da ni tako. Ljudje so se ravno vračali z dopusta, v mestu se še ni veliko dogajalo in predstave so bile vedno razprodane, otvoritveni večeri pa že od začetka veljajo za najboljšo zabavo v mestu. Program Mladih levov vključuje umetnike, ki so šele na začetku svoje kariere, pa tudi velike gledališke in plesne zvezdnike. Festival je praznik mesta, je vedno govorila Nevenka. Kmalu so mnoge predstave in dogodki pobegnili iz dvoran, zaživeli so na trgih in ulicah, komunicirali so z meščani. Spomnim se neverjetnega vizualnega spektakla

z naslovom Domine angleške gledališke skupine Station House Opera, ko so umetniki skupaj s številnimi prostovoljci skozi Ljubljano zgradili dolgo kačo velikanskih kamnitih domin, ki so križale ceste, prečkale mostove, izginjale v stanovanja, se potopile v vodnjak in se znova pojavile pod arkadami. Ko so začele padati, so jih spremljali odrasli, otroci, psi, kolesarji, turisti – velikanska množica ljudi, ki je za padajočimi dominami tekla vse do ploščadi Slovenskega etnografskega muzeja, kjer je, naravnost na oder, padla zadnja.

Nevenka je verjela, da je sodobna umetnost tesno povezana tudi z družbenimi gibanji, ki se bojujejo za boljšo skupnost, in Zavod Bunker se je začel vse bolj ukvarjati tudi s socialnimi temami, ekologijo, aktiviranjem lokalnih skupnosti. Začeli so ustvarjati in pripravljati projekte, s katerimi bi revitalizirali sosesko Tabor s središčem v Stari mestni elektrarni in jo spremenili v kulturno četrt. Na različne načine so povezali in aktivirali sosovalce, sosede, prebivalce doma za upokojece, bližnje šole, šahovska društva.

V sodelovanju s kolektivom prostoRož so na primer parkirišča na Slomškovi oblikovali v gostoljubne dnevne sobe, kjer so lahko klepetali sosedje ali slučajni mimoidoči, nastala je Ulična borza, na kateri so si meščani izmenjavali znanja, izkušnje, dobrine, človeško pozornost, čas ... S KUD-om Obrat so začeli na mirujočem gradbišču na Resljevi graditi skupnostni zelenjavni vrt Onkraj gradbišča, ki deluje še danes. Na Bunkerju so želeli, da bi v svoji četrti skupaj s stanovalci naredili nekaj za boljšo kakovost življenja.

NAJVEČJI IZZIV JE, DA BI NEKAJ NAREDILI SKUPAJ.

Nevenka je verjela, da imajo lokalne skupnosti svojo moč. »Vsi bi sicer živeli po ekoloških načelih, nihče pa se noče odreči temu, da se z avtom pripelje čisto do vrat. Če pogledam skozi okno svoje pisarne, vidim le zelo velike površine, ki jih zasedajo avtomobili, in morda se kje najde še kakšno drevo. Sami se moramo odločiti, kako bomo živeli.« O soseski Tabor so naredili tudi sociološko in antropološko raziskavo med stanovalci in ugotovili, da ljudje pogrešajo identiteto tega predela Ljubljane, predvsem

pa zelene površine in drugačne načine druženja. »Največji izziv je, da bi nekaj naredili skupaj, ne pa da le čakamo na to, da nam bo mestna oblast vse uredila,« mi je takrat razlagala v enem od intervjujev.

Prepričana je bila, da živimo v vnetljivem času, ki predpostavlja temeljit premislek, velik pogum, nove ideje in ustvarjalnost, da se bomo lahko soočili s prepletajočimi se krizami, ki niso več samo ekonomske in finančne narave, temveč vse bolj socialne, okoljske, kulturne, pa tudi intimne. Zato so se ji zdela povezovanja med meščani tako zelo pomembna. Na koncu dneva so samo ljudje tisti, ki lahko kaj spremenimo, je verjela.

Mladi Levi 2021

Mednarodni festival sodobne odrske umetnosti, ki je Ljubljani dal vidno mesto na kulturnem zemljevidu Evrope, bo po večmesečni gledališki lakoti gostil tudi predstave in projekte, ki so nastajali v času izolacije, socialne distance, zaprtih mej in oteženega mednarodnega sodelovanja. Program Mladih levov, ki bodo letos potekali od 20. do 29. avgusta, bo v kratkem objavljen na spletni strani **bunker.si**.

ŽIVLJENJE ZA SAMOSTANSKIMI ZIDOVI

Del kulturne raznolikosti, ki je značilna za naše glavno mesto, so tudi katoliške redovne skupnosti, ki so si tukaj ustvarile dom, s svojimi dejavnostmi pa bogatijo vso družbo. V Ljubljani je namreč kar nekaj samostanov, v katerih delujejo jezuiti, kapucini, lazaristi, salezijanci, usmiljenke in klarise, mi pa smo potrkali na vrata frančiškanov, minoritov in uršulink, ki so nas prijazno povabili medse in nam razkazali delček svojega vsakdanjega življenja.

NINA FINŽGAR

O

b sprejemu v dom uršulink na Ulici Josipine Turnograjske 8 nam sestra Marjeta Pija Cevc pove: »Od zunaj je videti le zidove, kdor pa vstopi, tu živi ali dela, občuti, da gre za pravo malo mesto sredi mesta. Gre za več kot 300-letno zgodovino bivanja na tem prostoru in uspešno prilagajanje vsem dramatičnim zasukom skozi čase. Nekateri pa pravijo, da gre za labirint, kjer bi se takoj izgubili, če jih ne bi spremljala katera od sester.«

Uršulinke so v mestu od leta 1702, ko so se na pobudo uspešnega trgovca, finančnika, dobrotnika in kasnejšega

ustanovitelja samostana Jakoba Schella, plemenitega Schellenburga, in njegove žene Ane Katarine preselile iz Gorice. Na tedanji Dunajski cesti so ustanovile prvo javno šolo za dekleta v Ljubljani, leta 1717 je bil zgrajen uršulinski samostan, še leto zatem pa so položili temeljni kamen za sedanjo cerkev sv. Trojice, ki je s svojo podobo navduševala tudi arhitekta Jožeta Plečnika. Ta je o njej zapisal: »Vaša cerkev šteje zame med najlepše prostore, katere sploh poznam. Je v Ljubljani ena najlepših arhitektur. Zunanjščina prav nič ne zaostaja za notranjščino.«

V tej znameniti zgradbi na vrhu Kongresnega trga že več kot tri stoletja domuje uršulinski red, ki v Ljubljani trenutno šteje 19 sester. »Naše poslanstvo je v moči krsta in posebne poklicanosti od Boga. Odnos z Bogom doživljamo scela, podobno, kot če bi se odločile za poroko. Moč ljubezni se odraža v naših raznovrstnih dejavnostih,« razlaga sestra Cevčeva.

Uršulinke so dejavne na raznovrstnih področjih – od osebnega duhovnega življenja in življenja v skupnosti do pomoči ljudem v stiski, sooblikovanja liturgije, molitve, kulture in usposabljanja vzgojiteljev v veri. V Kulturnem centru Schellenburg prirejajo mesečne koncerte sakralne glasbe, gostijo druge zborovske skupine in oddajajo prostor za vaje, predavanja, srečanja, razstave in druge kulturne prireditve. Širši javnosti so najbolj znane po svoji vzgojni dejavnosti, poučevanju, študentskem domu in Angelinem vrtcu, ki bo jeseni začel enoletno praznovanje 20-letnice. »To je bil prvi vrtec s pedagogiko montessori v Sloveniji. Starše želimo podpirati pri vzgoji njihovih otrok v odgovorne in samostojne člane skupnosti, ki bodo prispevali svoj delež

URŠULINKE SO V LJUBLJANI ŽE VEČ KOT 300 LET.

k miru v svetu. Vrtec je katoliški in želi slediti zgledu sv. Angele z globokim spoštovanjem dostojanstva vsakega človeka v njegovi svobodi in z osebno ter pristrčno povezanostjo z Bogom,« pojasnjuje naša sogovornica. Starši in skupnost so vrtec zelo lepo sprejeli, pedagogika montessori pa se je z leti razširila tudi po drugih katoliških in javnih vrtcih v Sloveniji.

Dan redovnih sester uršulink Rimske unije je spleten okoli skupnih trenutkov, ki jih imenujejo stebri dneva, in skupnih tokov, ki jih vsaka sestra živi in uravnava sama. »Ob sedmih se zberemo pri maši ali jutranji molitvi, sledi zajtrk. Nato ima vsaka svoj delavnik in naloge,« nas skozi začetek dneva popelje sestra Marjeta Pia. Kadar je potrebno, si priskočijo na pomoč v kuhinji, čez dan pa vsaka skrbi za osebno molitev, duhovno branje in obveznosti v hiši. Nekatere gredo v službo, nekatere imajo delo doma. »Samostan je naš dom, zato ima vsaka možnost, da zanj skrbi in ga sooblikuje. Dobrodošlo je tudi ročno delo, ki nas dela odprte, ponižne, človeške,« še dodaja. Ponovno se zberejo pri večerni molitvi in večerji.

V neposredni bližini Univerzitetnega kliničnega centra na Trubarjevi cesti 80 najdemo še eno mogočno sakralno poslopje – cerkev sv. Petra oziroma šempetrsko cerkev. To je najstarejša delujoča župnija v Ljubljani, ob njej pa stoji minoritski samostan sv. Maksimilijana Kolbeja, ki v teh prostorih deluje od leta 2011.

»Prvi Frančiškovi bratje so bili poznani kot fratres minorres ali manjši bratje. V Sloveniji so se najprej naselili na Ptuj, in sicer leta 1239. Prvi minoritski samostan v Ljubljani je stal na območju mestne tržnice, a je kasneje propadel. Minoriti smo se v Ljubljano, točneje v Sostro, vrnili leta 1966. V tem času so bili slovenski in hrvaški bratje združeni v eni minoritski provinci s sedežem v Zagrebu, kjer se je odvijala tudi vzgoja za redovniške in duhovniške poklice. Število slovenskih kandidatov za vstop v red je hitro naraščalo, zato se je pojavila potreba po novem domu blizu Ljubljane, da bi bogoslovci lažje obiskovali teološko fakulteto,« razlaga pater Slavko Stermšek, gvardijan samostana. V sostrskem

»NE MINE DAN, KO NE BI NA NAŠA VRATA POTRKALO VEČ LJUDI, KI IŠČEJO PREDVSEM KAJ ZA POD ZOB.«

PATER SLAVKO STERMŠEK

samostanu sv. Lenarta so minoriti živeli 46 let, nato pa so ga skupaj z župnijo vrnili ljubljanski nadškofiji. Preselili so se v novoustanovljeni samostan na Trubarjevi in skupaj z župnijo sv. Petra prevzeli tudi bolnišnično duhovno oskrbo.

V ljubljanski redovni skupnosti deluje šest bratov minoritov, ki se ukvarjajo z župnijsko in bolniško pastoralo, sodelujejo pa tudi z bogoslovci, ki študirajo na ljubljanski teološki fakulteti. »Naš ustanovitelj sveti Frančišek Asiški je pokazal dve temeljni evangelijski vrednoti, ki nas predstavljata – to sta bratstvo in majhnost, ki jo razumemo kot oblikovanje po Jezusu služabniku,« pojasnjuje pater in dodaja, da se z redovnimi zaobljubami bratje javno zavežejo življenju po evangelijski v bratstvu, majhnosti, pokorščini, brez imetja in v čistosti.

Tako kot uršulinke tudi minoriti aktivno sodelujejo z družbo, v kateri živijo. Opravljajo župnijsko pastoralo, vodijo misijone in duhovne vaje, bogoslovno semenišče, katoliški študentski dom in postulat, v sklopu župnije pa združujejo tudi pevske zборе, biblične skupine, zakonske skupine, ministrante, veroučne in mladinske skupine, mašne bralce in bralke, molitvene skupine, Karitas in še bi lahko naštevali.

Njihova najbolj prepoznavna dejavnost pa je zagotovo bolniška pastoralo, ki jo opravljajo v UKC Ljubljana, na Onkološkem inštitutu Ljubljana in v Bolnišnici dr. Petra Držaja. »Smo edina bolniška župnija v Sloveniji. V bolnišničnih kapelah opravljamo maše, ki so v tem trenutku zaradi omejitev dostopne zgolj bolnikom in zdravstvenemu

osebju, sicer pa tudi širši javnosti. Zagotavljamo tudi 24-urno dežurstvo, na voljo smo za pogovore, obhajilo, spoved in maziljenje,« razlaga naš sogovornik in dodaja, da tudi sicer po svojih močeh vsakodnevno pomagajo vsem pomoči potrebnim. Tudi z omogočanjem namestitve, na primer staršem, ki imajo v bolnišnici svojega otroka, pa ne morejo ostati pri njem. »Sicer pa ne mine dan, ko ne bi na naša vrata potrkalo več ljudi, ki iščejo predvsem kaj za pod zob. Seveda vedno pomagamo tudi tem,« je ob koncu našega srečanja povedal pastor Stermšek.

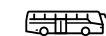
Naš obisk ljubljanskih redovnih skupnosti se konča pri skupnosti frančiškanov, ki na območju Ljubljane v bratski skupnosti po evangeliju in v duhu sv. Frančiška združuje 25 bratov. Ob njihovi omembi večina Ljubljančanov najprej pomisli na frančiškansko cerkev Marijinega oznanjenja, ki se veličastno dviguje nad Prešernovim trgom, medtem ko so druge tri ljubljanske postojanke – na Viču, v Šiški in za Bežigradom – marsikomu neznanka. Slednja v svoji cerkvi sv. Cirila in Metoda, ki ima za sakralni objekt nekoliko neobičajno podobo, skriva nadvse zanimivo zgodbo.

Župnija za Bežigradom je bila ustanovljena leta 1934. Tedanja baročna cerkev sv. Kristofa na Dunajski cesti je kmalu postala premajhna za vse številnejšo skupnost vernikov, zato jo je arhitekt Jože Plečnik povečal. A se je že nekaj več kot 20 let kasneje morala umakniti Gospodarskemu razstavišču. »Našim predhodnikom je uspelo zgraditi novo cerkev na začetku Vodovodne ceste, ki je malce umaknjena od vpadnice, a še vedno na precej odprtem prostoru. Zdaj je že precej obdana z visokimi novogradnjami in zato skrita mimoidočim in mimovozečim,« pojasnjuje frančiškan Miran Špelič. Za cerkev zelo netipična podoba z nenavadno fasado in kasneje dozidanim mogočnim Bitenčevim zvonikom na prvi pogled tako ne razkriva sakralnega namena.

URŠULINSKI SAMOSTAN LJUBLJANA

ursulinke.si

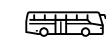
LPP 1, 2, 3, 6, 9, 11, 19, 27 – postajališče Drama

BICIKELJ: Kongresni trg 3

MINORITSKI SAMOSTAN SV. MAKSIMILIJANA KOLBEJA

sveti-peter.si

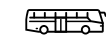
LPP 5 – postajališče Hrvatski trg
LPP 2, 9, 11, 20, 25 – postajališče Klinični center

BICIKELJ: Zaloška cesta 1

FRANČIŠKANSKI SAMOSTAN LJUBLJANA BEŽIGRAD

franciskani.si

LPP 22 – postajališče Samova
LPP 6, 8, 11, 19, 22 – postajališče Astra

BICIKELJ: Dunajska cesta 50

A če si ta edinstveni Plečnikov projekt ogledamo nekoliko od bliže, se nam hitro razodene povezanost frančiškanske skupnosti z mestom. »Naša prva dejavnost, s katero segamo v družbeno življenje, je verska. Someščanom ponujamo prostor in čas, da prihajajo v stik s presežnim, z Bogom. Sami ali v skupnosti lahko izražajo svoje versko prepričanje, ga poglobljajo in vzajemno posredujejo. Vse to pa je neločljivo povezano tudi s kulturo, izobraževanjem, umetnostjo in dobrotelostjo. Tudi v naši župniji obstaja več skupin, ki pokrivajo posamezna področja teh dejavnosti. V njih so dobrodošli vsi ljudje dobre volje,« razlaga naš sogovornik.

Bratje frančiškani se vsak dan dvakrat ali trikrat zberejo pri molitvi v samostanskih kapelah. Po jutranji molitvi in obhajanju dopoldanske maše v cerkvi se vsak brat loti svojega dela. »To zna biti zelo pestro. S sobratom Andražem med drugim sodelujeva z Radiem Slovenija in Radiem Ognjišče ter piševa prispevke, članke, knjige in druge publikacije. On

skrbi za župnijske dejavnosti, uči verouk, vodi zakonske skupine, mladinsko in študentsko skupino, pripravlja dokumentarni film Plečnikov skriti biser, vodi pa tudi veliko pogrebov in podeljevanja zakramentov. Jaz pa predavam na Teološki fakulteti, urejam revijo Magnificat, vodim založbo Brat Frančišek in prevajam. Oba tudi precej spovedujeva in se pogovarjava z verniki. Pater Regalat pa pri 83 letih prispeva bisere svojih izkušenj in modrosti,« nas skozi njihov vsakdan popelje brat Špelič.

Po večerni molitvi in maši je spet čas za večerne dejavnosti – nekoč v živo, danes pa zaradi epidemioloških razmer tudi na daljavo. Od lanskega decembra se jim lahko vsak večer ob 20. uri prek spleta pridružite na kratki molitvi. Sicer pa so, kot pravi naš sogovornik, vrtna vrata na Kuzmičevi 6 vedno odprta za vse, ki jih želite obiskati in se jim tako ali drugače pridružiti ali pa le za trenutek postati v cerkvenem Parku miru.

Zgodbe iz govorilnic

IVANA NACEVA

Se jih še spomnite? Stale so na vsakem drugem vogalu med bloki, pred šolami in uradi, opremljene z robustnim telefonom na kartico in polico, na kateri je ležala na žico pripeta debela knjiga, imenovana imenik. Mlajši zelo verjetno ne vedo, da so kdaj res bile, medtem ko pri starejših Ljubljančanih bolj ali manj domujejo le še v zbledelem spominu. Seveda govorimo o telefonskih govorilnicah, ki jih je, tako kot še marsikaj drugega, povozil čas.

30-letni Teo Golja pa je nekega jesenskega dne na zelenici pred pošto v Šiški opazil prazne betonske podstavke. »Še pred kratkim so na teh podstavkih stale govorilnice, ki so bile ves ta čas samoumevne za mimoidoče. Pomislil sem, kaj so naredili z njimi in ali jih ne bi bilo dobro ponovno uporabiti,« razlaga svoj prvi impulz, ki ga je navdal z idejo, da bi odsluženim govorilnicam vdahnili nov pomen, primeren današnjemu času. Povezal se je z Javnim zavodom Mladi zmaji in tako se je razvil projekt Zgodbe iz govorilnic.

Že v začetni fazi jim je na pomoč priskočil Telekom Slovenije. Podaril je tri odslužene

telefonske govorilnice. »Ko smo imeli postavljen plan, smo govorilnice prepeljali iz Telekomovega skladišča v Urbano delavnico Mladinske postaje Moste,« pravi koordinatorka projekta Urša Kaplan. »Med prvomajskimi počitnicami smo za mlade organizirali delavnice, na katerih smo razmišljali o idejah, kako bi govorilnice predelali in s čim bi jih še opremili.« Projekt so v naslednjem koraku podprli Javni zavod Turizem Ljubljana, Botanični vrt, Srednja šola tehniških strok Šiška, Velog, Tehniški muzej Slovenije in podjetje JUB, ki so jim z veseljem, vsak po svojih zmožnostih, pomagali, da so prišli do končne oblike in podobe govorilnic. Podprla sta jih tudi MOL in podjetje KPL, ki je govorilnice naposled fiksiralo na Špici na ljubljanskih Prulah.

Obiskovalec ob razcepu Ljubljanice tako ugleda tri predelane telefonske govorilnice, od katerih ima vsaka svojo funkcijo. Ena je berilnica ali knjigobežnica, namenjena izposoji ali izmenjavi knjig, njene stranice pa krasi zgodovinski pregled razvoja telefonskih govorilnic v Sloveniji. Druga je postala galerija na prostem, namenjena razstavljanju mladih umetnikov, in light box ali svetlobna inštalacija, medtem ko je v tretji turistična točka, obdana s turističnimi informacijami in uporabnimi povezavami. Knjigobežnica in turistična točka imata tudi zeleni strehi, medtem ko ima galerija nad sabo postavljene sončne celice.

»Projekt je trajnosten in spodbuja nadciklažo, ozavešča, kako pomembno je, da v stvareh poskušamo poiskati nov smisel, preden jih zavržemo in nadomestimo z novimi,« razlaga Urša. Z uresničitvijo te ideje so mladi pokazali, da s svojimi zamislimi mestu prinašajo kreativne in inovativne rešitve in je zato tem bolj pomembno, da jim čim večkrat prisluhnemo. Teo k temu še dodaja: »Projekt si lahko razlagamo tudi kot sporočilo, česa si v Ljubljani mladi in verjetno tudi drugi želimo videti več.«

Prenovljene govorilnice bodo na Špici stale eno leto, zatem pa bodo dobile nove skrbnike. Eno bodo obdržali pri Mladih zmajih, eno bo prevzel Turizem Ljubljana, medtem ko se za tretjo skrbnik še išče, pri čemer si želijo, da bi našla svojo vlogo glede na potrebe lokalne skupnosti. Seveda so odprti tudi za pobude in ideje mladih, ki lahko sodelujejo kot gostujoči razstavljalci svojih del, prostovoljci, izvajalci programa in drugih aktivnosti. Projekt Zgodbe iz govorilnic nam tako sporoča, da čeprav se vse zgodbe enkrat končajo, so lahko z malo domišljije vedno priložnost za začetek novih.

»Tuki al za s sabo?«

Med številne znamenitosti Ljubljane sodi tudi okrepčevalnica v lini za vogalom ene od stolpnic na Bavarskem dvoru. Zgodbe, ki jih pripovedujejo tamkajšnji zaposleni in njihovi obiskovalci, spletajo pravo mitologijo, ki je zaznamovala življenje v mestu.

EDVIN BRAMS

Če se na Bavarskem dvoru obrnete proti avto-busni postaji v smeri Bežigrada, boste na desni strani zagledali prehod. Tu je okrepčevalnica Burek Olimpija – najboljša, kar lahko izobli-kuje marljiva roka iz moke, jajc, mleka, skute in mesa. Njene okusne bureke lahko metaforično enačimo s samim vrhom božanske gore Olimp, kjer so se starogrški bogovi mastili z jedmi, o

katerih so sleherniki lahko le sanjali. Ime pa je dodatno začinjeno tudi s ščepcem olimpijskih iger in ljubljanskega športnega kluba Olimpija. Zgodba najbolj priljubljenega bureka v Lju-bljani se je začela s pradedkom trenutnega lastnika, ki se je še mlad iz Makedonije pre-selil v Slovenijo in si tu uredil življenje. Kas-neje se mu je pridružil njegov sin Ejup Nuriši, z njim pa je sem prišel tudi recept za priljubljeno jed turškega porekla z družinsko skrivnostjo, ki zahteva zelo specifično kombinacijo sestavin za testo in poseben način polnjenja z nadevi. Leta 1797 sta odprla lokal v središču mesta in se zapisala v legendo o Ljubljani.

Ustanovitelj Olimpije je verjel, da lahko dober burek vsakemu izvabi nasmeh na obraz. To nam potrdi tudi njen sedANJI lastnik Jusuf Nuriši, ki je pri pripravi burekov ohranil vse ključne vrednote in jim dodal še lastno začim-bo – inovativnost. Poleg obveznih mesnega in

sirovega bureka ponuja še tradicionalni bosanski jedi krompirušo in zeljanico (špinačni burek). Zaradi ljubezni Ljubljčanov do jabolčnega zavitka je prvi začel pripravljati jabolčni burek, nato pa še pica burek, mesnega s tartufi, prvi burek s konopljinim testom ter premium burek z mozzarelo, pelati in rukolo. Sestavine že od nekdaj kupuje od istih dobaviteljev mleka, skute, moke, mesa in drugih ekološko pridelanih živil izpod kamniških planin.

Gospoda Nurišija smo vprašali, zakaj so v Bosni krompiruša, sirnica in zeljanica pite, burek pa je le mesni, pri nas pa so vse to bureki. Razlog je jezikovno mešanje izrazov na dolgi poti od Turčije do nas, spotikanje ob to pa je nepotrebno. Vsi se razumemo in vsak bo dobil svoj najljubši burek. Tudi Zlatko Zahovič, Kata-rina Venturini, Magnifico in predsednik države Borut Pahor ter številne druge slavne osebe, ki so se že sladkale z okusnimi bureki iz Olimpije.

Osvežitev pri mestnih pitnikih

V vročem poletnem vremenu moramo popiti dovolj vode in poskrbeti, da je na razpolago tudi otrokom in živalim. Še posebej, ko se z njimi odpravimo na igrišče ali popoldanski sprehod v bližnji park.

MARUŠA JAKŠE

V poletni vročini se potimo bolj kot ponavadi, zato telo hitreje izgublja vodo, ki jo nujno potrebujemo za življe-nje. Da preprečimo blago ali hujšo dehidracijo, moramo izgubljeno tekočino redno nadomeščati s pitno vodo. Zato je dobrodošlo, da imamo v Ljubljani na obljudenih točkah mesta, otroških igriščih, v parkih in na rekreativnih površinah postavljene pitnike, kjer se lahko osvežimo. Poleg gašenja žeje pa so pitniki tudi do okolja prijazni, saj spodbujajo dotakanje vode v plastenke oziroma steklenice za večkratno uporabo. S tem vsak od nas pripomore k zmanjšanju količine odpadkov. Za piko na i pa je tovrstna osvežitev brezplačna.

»Vsi pitniki v mestu so postavljeni na območju, kamor dote-ka voda iz vodarne Kleče, ki je najpomembnejša in največja vodarna ljubljanskega vodovodnega sistema. V času delovanja so vključeni v redni notranji nadzor pitne vode, ki ga izvaja Voka Snaga. Ker stojijo na lokacijah, kjer je v neposredni bli-žini javno vodovodno omrežje, je zadrževalni čas od omrežja do pipe kratek, zato se voda v njih običajno ne pregreva,« še dodaja JP Voka Snaga.

Pitniki na otroških igriščih, rekreativnih površinah in v parkih

- Cankarjev vrh – pri gostilni Rožnik
- Cesta na Brdo (PST)
- Golovec – pri odcepu za observatorij
- Kmečka pot (PST)
- Leskoškova cesta (PST)
- Litijska cesta (PST)
- Lutkovno gledališče
- Mostec
- Ob Malem grabnu (PST)
- Pod gabri (PST)
- Tabor – v bližini igrišča
- Tivoli – igrišče
- Tomačevska cesta (PST)
- Ulica Staneta Severja – pri igrišču
- Uršičev štradon (PST)
- Župančičeva jama – otroško igrišče Navje

Z vesli po Ljubljani

MIHA ŠTAMCAR

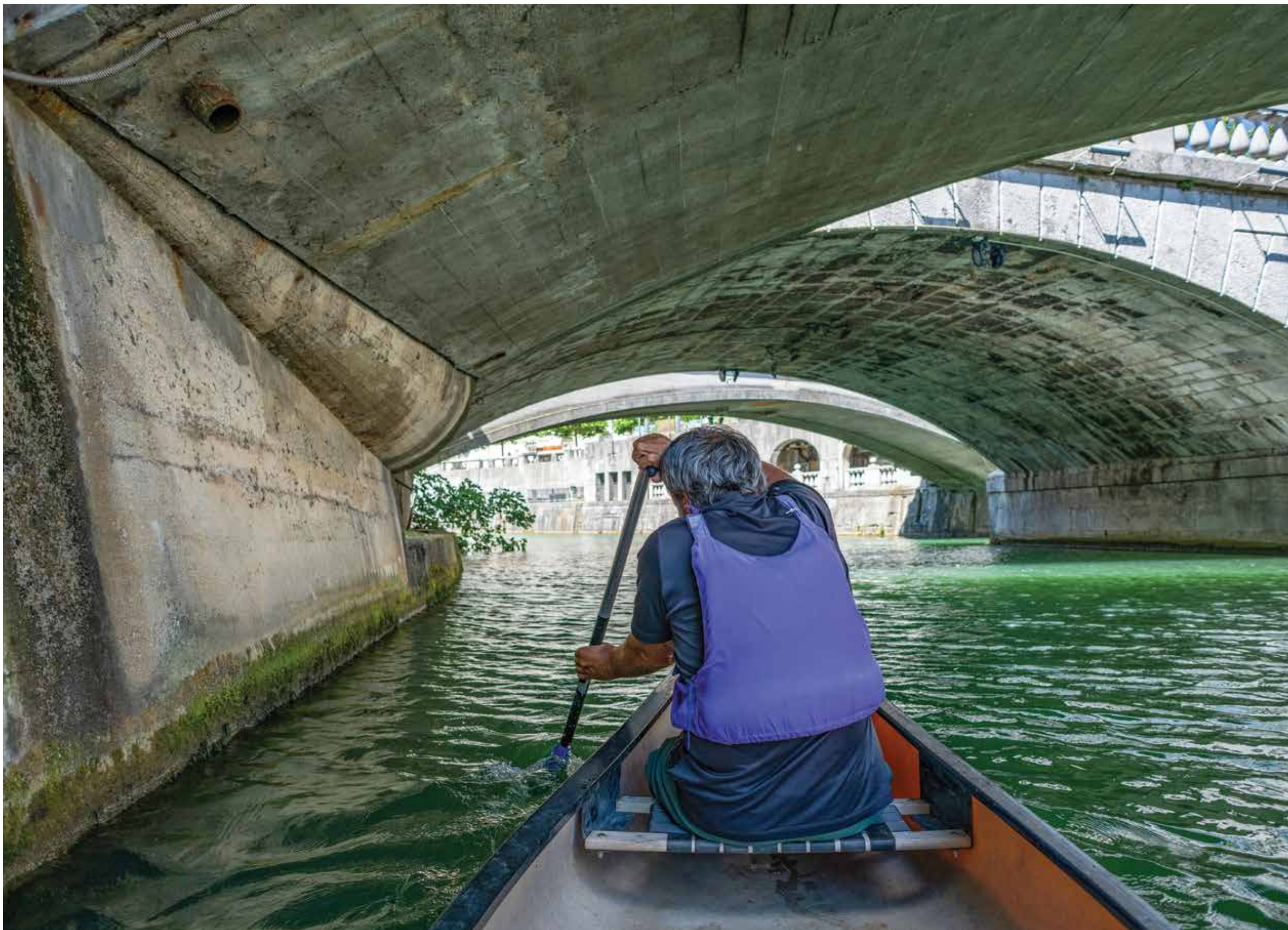
Kajak kanu klub Ljubljana letos praznuje 90 let delovanja. Najstarejši kajakaški klub v Sloveniji se lahko pohvali z največ slovenskimi kolajnami na velikih tekmovanjih v kajaku in kanuju, veliko pozornosti pa namenja tudi najmlajšim in rekreaciji. Ljubljana je bila že v rimskih časih, navkljub svojim le 41 kilometrom, pomembna plovna reka, zato je nekako logično, da je bil ob njej, natančneje na Livadi, ustanovljen prvi slovenski kajakaški klub. V skoraj stoletju so imeli veliko vrhunskih tekmovalcev: Andreja Jelenca, Srečka Masleta, Dejana Kralja, Boštjana Žitnika, Dareta in Natana Bernota. Danes je najbolj znano ime Eva Terčelj, ki bo na letošnjih olimpijskih igrah v Tokiu nosilka slovenske zastave. »Tekmovalni šport je še vedno naša prioriteta, veseli pa nas, da imamo zadnja leta vedno več članov, predvsem mladih. Za otroke prirejamo začetne tečaje, počitniška varstva, praznovanje rojstnega dne, tisti, ki bi radi še kaj več, pa se lahko vključijo v redno vadbo. Z veseljem sprejememo vsakogar, tudi otroke s posebnimi potrebami, ki jih skušamo vključiti v svoje skupine. Osnovno kajakaško opremo zagotovimo mi,« se vsakega novega člana veseli Tomaž Globokar, ki je v klubu pristojen za rekreativno veslanje.

»Za tiste, ki že imajo osnovno znanje kajaka, imamo ob torkih in četrtnih rekreativno veslanje. Dobrodošli so tudi tisti, ki bi se šele radi naučili osnov kajakaštva, in če se ne morejo odločiti, kateri tečaj je pravi zanje, mu ga poiščemo. Tudi zanje velja, da osnovno kajakaško opremo dobijo pri nas.«

In zakaj veslati po Ljubljani? »Ob vseh koristih za telo je eden od glavnih razlogov reka Ljubljana s svojo okolico. Predvsem to velja za tisti del, ko teče skozi Krajinski park Barje. Marsikdo kar verjeti ne more, kakšno divjino imamo v neposredni bližini centra Ljubljane, ki jo lahko najlepše opazujemo z vode. Zato nas ne preseneča, da se tisti, ki enkrat preizkusijo rekreativno veslanje, vedno radi vračajo.«

KKK Ljubljana je zelo dejaven tudi pri organizaciji različnih prireditev na Ljubljani. Dve, Festival zmajskih čolnov in dobrodelno veslanje 24 ur veslanja za dober namen, sta bili na sporedu v juniju, v začetku julija je potekal paralelni slalom za nagrado Ljubljane, še dve bosta ob koncu kajakaške sezone. Prvi bo na sporedu Zmajčkov pokal za mlajše kategorije, za konec pa še tradicionalni kajakaški maraton Vrhnika–Ljubljana.

Vse informacije o tečajih in poletnem varstvu za otroke so na voljo na spletni strani kajak-ljubljana.si.

Nadpovprečna pavalna pismenost

Po zaslugi nacionalnega programa Naučimo se plavati je v Ljubljani pavalna pismenost otrok nekje pri 95 odstotkih, kar jo uvršča med vodilne v Evropi. Tečaji plavanja, namenjeni otrokom in odraslim, so tudi v poletnem času, izvaja jih Šport Ljubljana, na kopališču Kodeljevo pa tudi drugi ponudniki.

V pričakovanju kopališča Vevče

Po več kot desetletju propadanja bo kopališče Vevče že prihodnje leto začelo dobivati novo podobo. V večnamenski stavbi za šport bodo pokrit zimski bazen, telovadnica, velneški program s savnami in fitnesom, spremljajoči servisni in tehnični prostori ter podzemna garaža za obiskovalce in zaposlene. V sklopu zunanje ureditve bodo olimpijski pavalni bazen, otroški bazeni, tobogan, otroško igrišče ter športna igrišča. Dokončanje gradnje je predvideno za leto 2023, trenutno pa so na MOL v upravnem postopku za pridobitev gradbenega dovoljenja.

Športni center Ilirija

Tudi za kopališče Ilirija, ki stoji že vse od leta 1929, ko ga je zgradil inženir Stanko Bloudek, poteka postopek za pridobitev gradbenega dovoljenja. Na njegovem mestu bo zgrajen nov športni center, ki bo poleg pokritega olimpijskega bazena in trenažnega bazena z vsemi spremljajočimi prostori vključeval še muzej Stanka Bloudka, večjo dvorano za rekreacijo, odbojko in košarko, manjšo dvorano za gimnastiko, aerobiko in fitnes ter dvorano za borilne športe. Odprtje je predvideno za leto 2024.

Na bazen!

Čeprav smo šele dobro zakorakali v koledarsko poletje, je za nami že prvi vročinski val, v katerem je bila dobrodošla vsakršna osvežitev. Najbolj prijetna je bila seveda tista v vodi in za Ljubljano velja, da ima bogato kopališko zgodovino, ki sega vse v čase antične Emone, ko sta delovali dve javni kopališči.

MIHA ŠTAMCAR

Ob Kodeljevem in Koleziji, ki ju upravlja javni zavod Šport Ljubljana, v samem centru mesta deluje kopališče Ilirija, prebivalci najlepšega mesta na svetu pa se lahko namakajo tudi na Ježici, kjer je doma Laguna Mestna plaža, in Atlantisu, vodnem mestu, v BTC-ju. Vsako od njih ima svoje prvržence, ki se redno vračajo na »svoje« kopališče, drugi se selijo z bazena na bazen.

»Plavanje je odlična vadba za vse telo, delajo roke, noge in trup, pri tem pa ne trpijo sklepi. Dobro je za postavo, hrbtenico, pljuča, mišice, izboljša se kardiovaskularni sistem, zato je po njem telesno počutje veliko boljše,« je razloge, zakaj je plavanje koristno, naštel Janez Burkeljca, ki pri Športu Ljubljana skrbi za pavalno opismenjevanje najmlajših in tudi starejših.

V Ljubljani delujejo tudi številni pavalni klubi, ki z izjemo Ilirije svoje aktivnosti izvajajo na kopališču Kodeljevo. »Vrata za obiskovalce sicer odpremo ob 9. uri in so zanje odprta do 19. ure, vendar kopališče praktično obratuje od 6. ure, ko so že prvi treningi, pa do 22. ure, ko se končajo. V olimpijskem bazenu so treningi do 11. ure, tako da se tekmovalni in rekreativni del križata, a so se ljudje na to navadili in ni nobenih težav. Lahko bi rekla, da lepo sobivamo. Naši najbolj zvesti obiskovalci so družine in mladostniki, zato imamo na kopališču ves čas vesel živžav,« je povedala Katarina Gaser, vodja kopališča Kodeljevo.

Ob bazenu z olimpijskimi dimenzijami, ki je pozimi pokrit z balonom in je takrat namenjen le tekmovalcem, so na Kodeljevem še velik rekreacijski bazen in dva otroška. Dodatna

atrakcija sta dva tobogana ob rekreacijskem bazenu. Kopališče Kodeljevo, ki je v neposredni bližini parka, ima veliko travne površine z naravno senco, kjer je dovolj prostora za družabne igre. V letošnji sezoni so obiskovalcem na voljo tudi prenovljene garderobe in sodobnejša kontrola vstopa. »Obiskovalci na roki nosijo zapestnico, tako da v vsakem trenutku vemo, koliko jih je v bazenu. To je pomembno tudi zato, ker se na vsakega novega kopalca doda 30 litrov sveže vode.«

Za Kolezijo, ki šteje za najstarejše ljubljansko kopališče in je bila po nekaj letih propadanja spet odprta pred šestimi leti, pravijo, da se je na njej naučilo plavati največ Ljubljančanov. Obiskovalcem so na voljo tudi mize za namizni tenis in igrišče za odbojko na mivki. V sklopu kopališča je tudi savna. »Na našem bazenu je veliko obiskovalcev z letnimi vstopnicami, ki se radi vračajo. Za večino velja, da so to ljudje, ki hodijo sem dejansko plavat,« je eno od značilnosti kopališča Kolezija, ki je odprto od 6.30 do 22. ure, opisal njegov vodja Boštjan Albreht.

Kako pa je z obiskom? »Glede obiska je zadeva preprosta, bolj kot je vroče, več je obiskovalcev, slabše je vreme, manj jih je. Ker imam tečaje na obeh bazenih, opažam, da je več mladih na Kodeljevem, medtem ko so na Koleziji obiskovalci bolj umirjeni, več je tistih pravih plavalcev. V vsakem primeru pa Ljubljana potrebuje bazene in upam, da bo kmalu prenovljena Ilirija in da bomo v bližnji prihodnosti spet dobili tudi bazen v Vevčah,« si še več vodnih površin želi Burkeljca.

Moje življenje kreirajo naključja

»SREČEN SEM LAHKO, DA SO ME TUKAJ TAKO LEPO SPREJELI. HVALEŽEN SEM ZA TO. LAHKO BI BILO ZELO DRUGAČE.«

Eduardo Raon je iz rodne Lizbone v Ljubljano prvič prišel pred 15 leti na povabilo društva Mesto žensk. Ostal pa je zaradi ljubezni. Klasično izobraženi harfist, skladatelj in oblikovalec zvoka deluje v slovenskem in mednarodnem okolju. Sodobna in improvizirana glasba, ki jo ustvarja, je igra kalejdoscopa etno, pop, rock, ambientalne, noise in elektronske glasbe. Intenzivno ustvarja na področju filmske glasbe – zložil in izvedel je vrsto glasbenih spremljav filmov, predvsem za Slovensko kinoteko.

AJDA BORAK

Je ideja, da je harfa bolj ženski inštrument, le stereotip?

Harfo res danes večinoma igrajo ženske. Pa ni bilo vedno tako. Sploh v času Marije Antoa-nete, ko je v orkestrih vladala spolna diskrimi-nacija. Harfo sem začel igrati čisto po nesreči. S prijateljem sva imela punk band, v katerem sem igral kitaro. Kmalu me je prepričal, da se vpišem na glasbeni konservatorij. Izbiral sem med lutnjo in harfo – le tam je bilo glede

na zanimanje preveč prostih mest. In tako sem, čisto po naključju, postal harfist, ki danes, prav tako po naključju, ustvarja tudi glasbo za filme, predstave, umetniške instalacije ... Moje življe-nje kreirajo naključja.

Nebeški zvok tega klasičnega inštrumenta vam je uspelo prenesti v celo paleto glasbe-nih žanrov in filmsko glasbo ...

Zato, ker nikoli nisem razmišljal v okvirih, ki so mi jih poskušali priučiti. Instituciona-lizirani programi učenja večino odvrnejo od učenja inštrumenta. Učenje inštrumenta je nova osebna dimenzija in komponenta razumevanja sveta ter bi morala širiti okvire razmišljanja in ustvarjanja. Učenje, kot ga poznamo in izvaja-mo danes, je že zdavnaj preživeto in vsekakor ne ustreza današnjim zahtevam trga dela. Če veš, kako je treba razmišljati, kako artikulirati ideje, potem se boš znašel na vseh področjih. V mojem primeru – kot solist, del komorne zasedbe, skladatelj, producent, improvizator, interpretator ... v umetnosti ne sme biti mej.

Asociacija pomenov – to bodo morali znati naši otroci in to bo njihov ključ do uspeha, ne pa faktografsko pomnjenje. Zakaj je v izobraževa-nju še vedno poudarek na tekmovanju, in ne na sodelovanju? Na primerjanju, in ne na iskanju individualnosti? Zakaj učenje sploh še temelji

na individualnem ocenjevanju? Za končni rezul-tat je pomembno sodelovanje, in ne tekmovanje. Zakaj sistem torej še vedno vzgaja tekmovalnost? Ko bodo naši otroci vstopili na trg dela, bodo lahko uspešni le, če bodo znali sodelovati z raz-ličnimi ljudmi, razumeti bodo morali različne žargone, se povezovati ... zakaj jih ne učimo tega? Ta isti sistem nas je naučil, da je harfa zgolj in samo inštrument za preigravanje klasične glasbe.

Še vedno se precej pogosto vračate domov, pa vendar kaj najbolj pogrešate v Ljubljani? Srečen sem lahko, da so me tukaj tako lepo sprejeli. Hvaležen sem za to. Lahko bi bilo zelo drugače.

Na Portugalskem je zaradi kolonializma zelo prisotna afriška mentaliteta – čim manj načrto-vanja, velika prilagodljivost, vse je bolj ohlapno: za tiste, ki so zelo organizirani, natančni, je to problem. Če se potrudimo in začnemo delovati na drugi frekvenci, nam kmalu postane nor-malno. Tukaj so ljudje veliko bolj neposredni – ni jim težko reči ne ali pa se pogovarjati o denarju ... Na Portugalskem moraš razume-ti kode, s katerimi ljudje kaj sporočajo. Zares pogrešam samo dve stvari: morje, ki tukaj žal ni takšno, kot sem ga bil vajen doma, in veter. Kadar tukaj piha, se mi zdi, da končno diham na drugačen, meni bolj domač način.

Iz pokopane pozabe v vitrino

METKA ŠTRAJHAR

Raziskave Muzeja in galerij mesta Ljubljane (MGML) so ponovno postregle z dobro ohranjenimi arheološkimi najdbami, ki so razveselili vse ljubitelje zgodovine. Gre za grobišče ob današnji Tržaški cesti, na območju Četrtn skupnosti Vič, ki je slabše raziskano kot severno, kjer je bilo odkritih več kot 3500 grobov, medtem ko je tu znanih le nekaj več kot sto grobov. V času rimske Emone se je razprostiralo levo in des-no od vpadnice, ki je v mesto vodila iz smeri Akvileje (Oglej). Najstarejši dokumentirani grobovi segajo že v zgodnje 1. stoletje, konec pokopavanja pa umeščajo v prva desetletja 5. stoletja. Izkopavanja so v bližini Fakultete za elektrotehniko UL razkrila dobro ohranjen grob iz sredine 1. stoletja.

V okviru raziskav je bilo ugotovljeno, da je bila v pripravljeno grobno jamo spuščena amfora, vanjo pa so bili položeni žara s posmrtnimi ostanki in predmeti, med katerimi izstopajo stekleni čaši, ornametirana siva keramična posoda, fina rdeča namizna skodelica z aplikami, keramična obrazna maska, steklen balzamarij ter odlomka dveh drugih, štirje žebli, trije bronasti oziroma bakreni novci ter štiri igle in dve keramični oljenki. Ker gre za najdbe, ki bi lahko prinesle pomembne podatke o ritualu pokopa, je bil grob v amfori v celoti dvignjen. Izkop pomeni spre-membo okolja, porušenje ravnovesja med predmetom in okoljem ter pospešen proces propadanja, zato je izpostavitev skoraj dva tisoč let starih ostankov eden intenzivnejših dejavnikov propada arheoloških najdb. Potrebna je takojšnja preventivna zaščita pred-metov, zato so bile najdbe takoj po izkopu prepeljane na čiščenje v stabilno okolje v letališki hangar, ki je del starega letališča v Lju-bljanskih Mostah. Tu je od začetka tega leta vzpostavljen Center za obdelavo in hrambo arhivov arheoloških najdišč MGML. Predmetom se posveti restavratorka, ki s primernim ravnanjem in postopki poskuša odpraviti ali ublažiti dejavnike propada-nja ter tako predmete trajneje ohraniti. Predmeti se očistijo in restavrirajo. Tako so ustrezno shranjeni, zaščiteni pred škodljivci in fizičnimi poškodbami ter pripravljeni za nadaljnjo hrambo, raziskovanje ali razstavljanje.

Novi prostori v lasti MOL, ki jih upravlja zavod MGML, poleg interventnih posegov omogočajo predvsem organizacijsko, kadrovsko in stroškovno ugodno izvedbo postopkov obdelave predmetov in hrambo arhiva najdb, pridobljenih v arheoloških raziskavah v Ljubljani in na območjih občin, kjer za hrambo skrbi MGML. V prihodnje so tu načrtovane tudi različne vsebine, ogledni depoji, prikazi arheološkega dela, s katerimi želijo pri ljudeh vzbuditi zanimanje in jim približati preteklost slovenskega prostora. S ponovno uporabo objekta je hkrati poskrbljeno, da Ljubljana sledi trajnostnim smernicam evropskih mest.

MESTO PREPEVA S FESTIVALOM EUROPA CANTAT

Kdor poje, dobro v srcu misli, zato bo Ljubljana to poletje z veseljem sprejela številne pojoče goste in udeležence enega največjih mednarodnih zborovskih dogodkov – festivala Europa Cantat. Šest dni med 17. in 22. julijem boste na Kongresnem trgu, Novem trgu, cerkvi sv. Jožefa na Poljanah in v Cankarjevem domu lahko prisluhnili številnim mednarodnim zvezdam, vrhunskim domačim zborovskim zasedbam in slovenskim pevskim družinam, ki vas bodo navdušile s svojimi glasovnimi spretnostmi.

Festival se bo začel s svečano otvoritvijo na Kongresnem trgu, na kateri bodo nastopile različne vokalne zasedbe, na Novem trgu pa bodo domače vokalne skupine prepevale na koncertu Družinski DO RE MI. Od glasbenikov se bomo poslovili na zaključnem koncertu moške skupine Ringmasters iz Švedske, ki je bila leta 2012 razglašena za najboljši »barbershop« kvartet na svetu.

Kljub sproščanju epidemioloških ukrepov so se organizatorji festivala odločili, da izobraževalni del programa izvedejo prek spletne televizije Europa Cantat, kjer bodo vsak dan med 8. in 18. uro predvajali izobraževalni glasbeni program, intervjuje z zborovskimi strokovnjaki, enodnevne pevske delavnice in studijske nastope tujih skupin.

Več informacij o dogodkih, programu in prizoriščih poiščite na spletnem mestu europacantat.jskd.si.

62. Jazz festival Ljubljana

Da se življenje vrača v ustaljene tirnice, potrjuje tudi 62. Jazz festival Ljubljana, ki bo po letu spletnih prenosov prava osvežitev za ljubitelje dobre glasbe in poletnih večerov v mestu. V nizu 25 koncertov, ki bodo potekali v živo pred publiko, bodo med drugimi nastopili mednarodni zvezdnik Avishai Cohen in cela vrsta domačih glasbenikov s poudarkom na projektih .abeceda in Mladi raziskovalci. Nastopajoči prihajajo iz 13 držav, kar je v še vedno posebnih okoliščinah neverjeten dosežek organizatorjev. Večino koncertov si bomo lahko brezplačno ogledali v Parku Sveta Evrope pred Cankarjevim domom, šest nastopov v dvoranah pa bo plačljivih.

Ljubljana bo tako med 28. in 31. julijem ponovno središče glasbene ustvarjalnosti in druženja, ki prinaša nove vezi, zamisli in optimizem.

Program 62. Jazz festivala Ljubljana si lahko ogledate na spletni strani ljubljanajazz.si.

Počitniške aktivnosti za mlade v Ljubljani

Šolske počitnice marsikateremu staršu povzročajo stres, saj je ob službenih obveznostih težko cela dva meseca skrbeti za otroke. Rešitev je Mreža mladinskih centrov, ki pod svojim okriljem združuje 17 mladinskih centrov v Ljubljani. Ti vsako leto organizirajo zanimive poletne aktivnosti, v katerih otroci in mladostniki najdejo obilo zabave, hkrati pa se še kaj novega naučijo. Dolgčas jim vsekakor ne bo.

Seznam mladinskih centrov in povezave na njihove spletne strani najdete na naslovu mrezaljubljana.si.

DRUŽINSKA PUSTOLOVŠČINA NA LJUBLJANSKEM GRADU

Raziskovanje Grajskega griča v zanimivi pustolovščini, poimenovani Friderik in lov na zaporniško številko, se zdi odlična ideja za preživljanje prostih poletnih dni. Najstarejši prebivalec Ljubljanskega gradu, grajska podgana Friderik, je pripravil vrsto izzivov, s katerimi preizkuša gibčnost, bistroumnost in iznajdljivost vseh družinskih članov. Če sledite njegovim stopinjam in pravilno rešite njegove uganke, boste prišli do zaporniške številke Erazma Predjamskega, s katero si boste prislužili Friderikovo nagrado, obenem pa izvedeli še veliko novega in zanimivega o gradu, ki se že nekaj stoletij dviguje nad mestom. Pustolovci v info centru na gradu prevzamete Friderikovo vrečo z nalogami, izzivi in rekviziti in že se podate na nepozabno doživetje, ki je primerno za otroke med 6. in 11. letom starosti v spremstvu odraslih.

Več informacij o pustolovščini Friderik in lov na zaporniško številko poiščite na spletni strani ljubljangskigrad.si.

Mmm, kako okusna razstava!

Slikovito Jakopičevo sprehajališče v parku Tivoli bo med 1. avgustom in 15. septembrom zagotovo pritegnilo mimoidoče ljubitelje dobre hrane. Na ogled bo namreč razstava z naslovom Ustvarjalnost je super hrana!, na kateri boste izvedeli, na kaj namiguje oblika preste, kdo je upodobljen na znamki s stiškim trapistom, koliko kofetaric lahko naštejemo in zakaj smo Slovenci od letos še bolj ponosni na potico. Tu pa se pogrinjek ne konča. Kaj vse bo še na mizi, si sami oglejte na poletnem sprehodu po tivolski promenadi, a pazite! Lačni boste.

Foto: Ivana Kobilca, Tihotižje s slivami, (po 1900), Narodna galerija

Sosed sosеду človek

Stanovanjski bloki so bili nekaj prave skupnosti, v katerih so si ljudje med seboj pomagali z zalivanjem rož, sladkorjem za potico, posojanjem knjig in varovanjem otrok. Celo nenapovedani obiski sosedu, ki je želela z nami ob kavi deliti najnovejše govorice, niso bili nič nenavadnega. Danes pa se srečujemo na hodnikih, ne da bi se pozdravili, sosedov ne poznamo po imenih, izogibamo se pogledom in živimo po načelu, da je najbolje skrbeti le zase. Pa ni treba, da je tako.

AJDA BORAK

S tar ljudski rek pravi, da je »dober sosed vreden več kot deset stricov«. Dober sosed je lahko naša družba ob kavi, pri-skoči nam na pomoč takrat, ko ga potrebujemo, ali celo pazi na naš dom, ko nas ni. Da je dober sosed zlata vreden, ve tisti, ki ga ima, in tisti, ki ga nima.

Časi, ko smo imeli v hodniku svojega bloka več desetletij iste sosedu, so minili. 72-letna Maja Š., ki že dobrih 40 let živi v bloku na Taboru, ugotavlja: »Včasih smo se sosedje zares dobro poznali. Bili smo kot velika družina. Seveda se nismo vedno vsi najbolje razumeli, a smo vsi vedeli, kdo je kdo in kaj se v bloku dogaja. Večkrat na teden smo skupaj spili kavo, vsakič pri drugem. Pomagali smo si z varstvom otrok, sodelovanjem pri prenovah, vsaj dvakrat na leto pa smo se vsi stanovalci tudi skupaj pozabavali. Danes svojih sosedov sploh več ne poznam, tako hitro se menjajo. Le z redkimi včasih spregovorim kakšno besedo. Mladi v dvigalih večinoma ves čas gledajo v telefon.«

Tudi 50-letni Dejan, ki že vse življenje živi v stolpnici v Šiški, opaza, da so se stanovanjske skupnosti močno spremenile. »Težko je graditi sosedske odnose, saj se stanovalci tako hitro menjajo. Preden jih spoznaš, se v stanovanje že naselijo drugi ljudje. Na našem vhodu nekaj stanovanj celo oddajajo turistom. Večkrat, sploh poleti, slišim, kako po hodniku glasno vlečejo kovčke in iščejo prava vhodna vrata. Velikokrat tudi v poznih nočnih urah. To je res moteče.«

10 napotkov za vzdrževanje dobrih sosedskih odnosov

- 1 Če ste se na novo priselili v blok, se predstavite sosedom – vsaj tistim, s katerimi si delite hodnik ali nadstropje. Izmenjate si lahko tudi telefonske številke. Sosedska pomoč je namreč neprecenljiva.
- 2 Ne povzročajte hrupa! Predvsem v jutranjih in večernih urah ter med prazniki in ob koncih tednov. Morda so to edini trenutki, ko se vaši sosedje lahko spočijejo in naspijo.
- 3 Bodite prijazni, spoštljivi, topli in družabni – predvsem do starejših. Morda ste edini, ki jih bo tisti dan ogovoril.
- 4 Starejšim ponudite pomoč. Nesite jim vrečke, odprite in pridržite jim vrata, vprašajte jih, ali potrebujejo kaj iz trgovine, in jim dajte svojo številko, če bi vas slučajno kdaj potrebovali.
- 5 Pazite, da igra vaših otrok v stanovanju in na hodniku ne bo preglasna.
- 6 Skrbite za red in čistočo na skupnih površinah.
- 7 Če z vami bivajo štirinožni prijatelji, poskrbite, da ne povzročajo škode, umazanije in hrupa.
- 8 Če načrtujete gradbena dela ali glasno zabavo, vnaprej obvestite svoje sosedu in jih prosite za razumevanje. Ko boste dela ali zabavo končali, pa se jim lepo zahvalite. Morda celo s kakšno drobno pozornostjo.
- 9 Na hodnikih in v skupnih prostorih ugašajte luči.
- 10 Pravilno ravajte z odpadki in ne povzročajte umazanije na skupnih površinah.

Po dolgi življenjski poti, na kateri je svetu razdajal svoje veliko srce, se je poslovil partizan, letalec, pisatelj in častni meščan Ljubljane Franc Sever Franta. Njegova dobra prijateljica, upokojena novinarka in urednica Jožica Hribar je z nami prijazno delila lep spomin na druženje s tem velikim človekom, ki je življenje sprejemal odprtih rok.

FRANC SEVER FRANTA (1923–2021)

JOŽICA HRIBAR

Dolga leta je vsako jutro nekaj minut pred osmo Petra v Pingvinu, lokalu v bežigrajski Plavi laguni, na prazno okroglo mizo v kotu postavila skodelico kave in kozarec vode. Točno ob osmi uri je vstopil sveže obrit in skrbno oblečen Franc Sever Franta in sedel v svoj kot. Prišel je s točnostjo vojaka in držo komandanta v svoj »štab«, tako ime je dobil njegov in naš kotiček v Pingvinu.

Za njim smo prihajali ostali: njegovi prijatelji z vseh vetrov, kot so nam pač dopuščale službene ali druge obveznosti. Nekateri so skočili iz službe samo za hitro jutranjo kavo v njegovi družbi, drugi so se v druženju z njim zadržali dalj časa. Njegovi občudovalci iz drugih krajev so na svoj urnik ob obisku prestolnice vpisali tudi obisk v Frantovem štabu. Nekoč so prihajali

prijatelji partizani, piloti, politiki, umetniki, gospodarstveniki, novinarji. Potem so se njihove vrste redčile, on pa je še vedno vsako jutro pričakujoče sedel v svojem kotičku in čakal svoje sopotnike in precej mlajše prijatelje. Pogosto so pristopili povsem neznani ljudje, da so ga pozdravili, mu stisnili roko in se mu zahvalili za kakšno njegovo javno izrečeno misel, za knjigo, film ... Pozornost ljudi mu je godila, rad se je pogovarjal z njimi, saj je bil njegov spomin fenomenalen: imena borcev, komandantov, enot, datum, podatki, poteki bitk v narodnoosvobodilni vojni – pa tudi imena pilotov, umetnikov, gospodarstvenikov, sodelavcev in mnogih običajnih ljudi, ki so ga zaznamovali – vse je bilo v njegovi glavi.

Z njim ni bilo nikoli dolgočasno. Ob dnevnih dogodkih smo se razburjali, se jezili, pa tudi veselili. V pogovorih so se kresala

mnenja, pogosto se je isknilo, predvsem pa smo se veliko smejali. Ob njem smo bili, ko je pisal knjigi, spremljali smo ga na promocijah, videli smo polne dvorane ljudi, ki so ga prihajali poslušati in so v vrsti stali za njegov podpis v knjigo ali le za stisk roke. Spremljali smo ga na spominskih slovesnostih, ob njem smo bili ob nastajanju filma Preboj po njegovi knjigi Past na Menini planini, poslušali pripovedi režiserja Dejana Baboska in igralca Domna Valiča o poteku snemanja, z njim smo opazovali množice, ki so prihajale na ogled filma. Pogosto je priznal, da ga naša družba ohranja mladostnega in mu daje energijo za nov dan. Nas pa so napajali njegova karizma, njegov življenjski optimizem, pokončna drža, od njega smo se učili, ga občudovali in spoštovali. In se zavedali, da smo tudi zaradi druženja z njim sami postali boljši ljudje.

četrtek, 15. 7.

odprtje

Notorious 75!

Razvpita Notorious

Alfred Hitchcock

petek, 16. 7.

predpremiera

Palm Springs Palm Springs

Max Barbakow

sobota, 17. 7.

Nažgani Druk

Thomas Vinterberg

nedelja, 18. 7.

predpremiera

Oče The Father

Florian Zeller

ponedeljek, 19. 7.

Helmut Newton: lepe in poredne Helmut Newton: The Bad and the Beautiful

Gero von Boehm

torek, 20. 7.

predpremiera

Rifkinov festival

Rifkin's Festival

Woody Allen

sreda, 21. 7.

Švic Sweat

Magnus von Horn

četrtek, 22. 7.

Peugeotova predpremiera

Okus lakote Smagen af sult

Christoffer Boe

petek, 23. 7.

Izbrisati zgodovino

Effacer l'histoire

Benoît Delépine, Gustave Kervern

sobota, 24. 7.

predpremiera

Stari Old

M. Night Shyamalan

nedelja, 25. 7.

Greta I am Greta

Nathan Grossman

ponedeljek, 26. 7.

predpremiera

Sadeži pozabe Mila

Christos Nikou

torek, 27. 7.

Asistentka The Assistant

Kitty Green

sreda, 28. 7.

predpremiera

Hrupna soseda Sentimental

Cesc Gay

četrtek, 29. 7.

Poletje '85 Été 85

François Ozon

petek, 30. 7.

predpremiera

Iskalci tartufov

The Truffle Hunters

Michael Dweck, Gregory Kershaw

sobota, 31. 7.

Dežela nomadov

Nomadland

Chloé Zhao

nedelja, 1. 8.

predpremiera

Minari Minari

Lee Isaac Chung

ponedeljek, 2. 8.

Padati Falling

Viggo Mortensen

torek, 3. 8.

predpremiera

Nekoč so bili ljudje

Goran Vojnović

sreda, 4. 8.

Kako postati dobra žena

La bonne épouse

Martin Provost

četrtek, 5. 8.

predpremiera

Krt El Agente Topo

Maite Alberdi

petek, 6. 8.

Gagarin Gagarine

Fanny Liatard, Jérémy Trouilh

sobota, 7. 8.

Vikendova predpremiera

Annette Annette

Leos Carax

15. 7. – 7. 8. 2021, 21:30

Ljubljanski grad / Ljubljana Castle

FILM POD ZVEZDAMI
UNDER THE STARS

www.kinodvor.org | www.ljubljanskigrad.si

Organizatorja / Organizers:

Kinodvor.
Mestni kino.

Partnerji / Partners:

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

EUROPA CINEMAS
CREATIVE EUROPE - MEDIA SUB-PROGRAMME

Maxim

Medijski partnerji / Media partners:

